

*Ådne Cappelen, Erik Fjærli, Frank Foyn,
Torbjørn Hægeland, Knut Arild Kjesbu, Jarle Møen
og Arvid Raknerud*

**SkatteFUNN-evalueringen -
Årsrapport 2005**

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, april 2006
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-6988-1 Trykt versjon
ISBN 82-537-6990-3 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe
10.02

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/203

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Ådne Cappelen, Erik Fjærli, Frank Foyen, Torbjørn Hægeland, Knut Arild Kjesbu, Jarle Møen og Arvid Raknerud

SkatteFUNN-evalueringen - Årsrapport 2005

Rapporter 2006/17 • Statistisk sentralbyrå 2006

SkatteFUNN er en del av det norske skattesystemet og har som formål å stimulere næringslivets forsknings- og utviklingsarbeid. Ordningen ble innført i 2002. SSB skal på oppdrag for Norges forskningsråd evaluere SkatteFUNN-ordningen. Som en del av evalueringsoppdraget skal det hvert år lages en årsrapport som beskriver hva som er gjort i evalueringsprosjektet som startet i april 2004. Denne rapporten beskriver aktiviteten i prosjektet i 2005 og gir noen resultater fra evalueringsarbeidet.

I 2005 kom det vel 3100 søknader om støtte til SkatteFUNN-ordningen hvorav knapt 2000 fikk godkjent søknaden. De siste tre årene har det vært nedgang i antall søknader og godkjente prosjekter. Godkjenningsprosenten har variert noe, særlig de første årene, men kan se ut til å stabilisere seg rundt 75 prosent. De budsjetterte FoU-utgiftene knyttet til de godkjente prosjektene har vært ganske stabile i overkant av 9 mrd. kroner. Det samlede skattefradraget i ordningen var om lag 1,3 mrd. kroner både i 2003 og 2004 og vel 0,9 mrd. kroner av dette ble utbetalt i støtte fordi foretakene ikke var i skatteposisjon. En brukerundersøkelse viser at SkatteFUNN-ordningen er godt kjent i næringslivet. Foretakene er godt fornøyd med ordningen og rapporter om positive effekter for sin virksomheten, men har også forslag til endringer i ordningen. En undersøkelse av FoU-aktiviteten viser at SkatteFUNN-foretak har en langt sterkere vekst i sine FoU-investeringer enn andre foretak.

Prosjektstøtte: Norsk forskningsråd.

Innhold

1. Om SkatteFUNN-ordningen og evalueringen av den	6
2. Databaser og beskrivelse av SkatteFUNN	11
2.1. Datakilder for SkatteFUNN-evalueringen.....	11
2.2. Analyse av SkatteFUNN-data	12
2.3. Deskriptiv statistikk for aksjeselskaper	16
3. Resultater fra gjennomførte analyser.....	20
3.1. Tjenesteleveransen og administrative kostnader	20
3.2. Innsatsaddisjonalitet	23
4. Framdrift på andre igangsatte delprosjekter	26
4.1. Skattetilpasning.....	26
4.2. SkatteFUNN evalueringen – Måling av bedriftenes atferdsaddisjonalitet.....	26
4.3. SkatteFUNN-ordningen sammenliknet med liknende ordninger internasjonalt	28
4.4. Resultataddisjonalitet	28
5. Sammendrag av foreløpige resultater basert på undersøkelsene	29
Litteratur.....	31
Vedlegg: Evaluering av SkatteFUNN – spørreskjema for analyse av atferdsaddisjonalitet	32
Tidligere utgitt på emneområdet	45
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	46

1. Om SkatteFUNN-ordningen og evalueringen av den¹

SkatteFUNN-ordningen skal bidra til å stimulere næringslivets forsknings- og utviklingsvirksomhet (FoU). Ordningen er en del av skattesystemet og ble gjort gjeldende fra og med skatteåret 2002. Fra 2003 ble ordningen utvidet til å gjelde alle bedrifter. For 2005 har Stortinget vedtatt en ordning med tilskudd for ulønnet arbeid i SkatteFUNN-prosjekter, men ordningen er ennå ikke godkjent av EFTA's overvåkningsorgan ESA.

Stortinget har bedt om at SkatteFUNN-ordningen skal evalueres. Evalueringsoppdraget ble utlyst ved anbuds-konkurranse i 2003 og Statistisk sentralbyrå inngikk kontrakt om evalueringen med Norges forskningsråd våren 2004. Evalueringen skal vare fram til 2007. Vi skal i dette kapitlet beskrive litt av bakgrunnen for etablering av SkatteFUNN-ordningen og hovedtrekkene i regelverket for ordningen, gi en kort omtale av evalueringsoppdraget og referere til de delene hvor foreløpige resultater finnes.

I forbindelse med Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett 2001 ble det etter forslag fra flertallet i finanskomiteen, vedtatt å be Regjeringen legge fram forslag om et skattefradrag for foretakenes FoU-utgifter i forbindelse med statsbudsjettet for 2002. Dette forslaget var basert på flertallet i Hervik-utvalget (NOU 2000:7 Ny giv for nyskaping) og merknadene i Innst. S. nr. 325 (2000-2001). Ordningen ble vedtatt av Stortinget 4. desember 2001. Etter at ESA hadde gitt sin tilslutning til ordningen, trådte den kraft 4. oktober 2002. SkatteFUNN erstattet FUNN-ordningen.

Offentlige ordninger for å stimulere FoU i næringslivet finnes i de fleste OECD-land. I noen land er slike ordninger bare basert på tilskudd til foretakenes FoU-aktiviteter, mens andre land har valgt skatteinsentiver hvorav noen land har ordninger som likner SkatteFUNN-ordningen i Norge. Grunnen til at mange land har valgt å bruke fiskale insentiver for å øke næringslivets FoU, er betydningen man mener FoU har for produktivitet og økonomisk vekst. FoU er dessuten

en aktivitet man ikke kan regne med at normal næringsvirksomhet vil utføre i et samfunnsmessig optimalt omfang. Norge har et nivå på sin samlede FoU-virksomhet som er noe lavere enn gjennomsnittet i OECD. Selv om det finnes flere grunner til dette, bl.a. strukturelle trekk ved norsk økonomi, har det vært bred enighet om å øke FoU-innsatsen i Norge. SkatteFUNN-ordningen er ment å være ett av flere bidrag til å oppnå dette.

SkatteFUNN-ordningen er en skattefradragmodell hvor FoU-støtten gis som fradrag i utlignet skatt. Dermed kreves det ingen bevilgning fra Stortingets side, men utgiftene til ordningen innebærer reduserte skatteinntekter for staten. Fradraget er rettighetsbasert dvs. foretaket har krav på fradrag gitt at vilkårene er oppfylt. Hvis skattebeløpet foretaket i utgangspunktet skal betale, er mindre enn FoU-fradraget, får foretaket et kontant tilskudd utbetalt slik at samlet fradrag og tilskudd ev. når det taket for samlet fradrag som er satt. For å få fradrag må FoU-aktiviteten være av en slik art at den faller inn under en vanlig definisjon av FoU. Det innebærer at fradraget må begrunnes med systematisk arbeid for å framskaffe ny kunnskap, informasjon eller erfaring som antas å være til nytte for foretaket i forbindelse med utvikling av nye eller bedre produkter eller prosesser. Vanlig produktutvikling uten forskningspreg, faller utenfor skattefradragsordningen.

Betingelsene for å få fradrag for kostnader til FoU er beskrevet i forskriftene til §16-40 i Skatteloven (av 26. mars 1999). Dersom NFR godkjenner FoU-prosjektet, kan en få fradrag for kostnader oppad begrenset til 4 mill. kr. Dersom prosjektarbeidet er utført av et forskningsinstitutt godkjent av NFR, er fradraget begrenset til 8 mill. kr., men innkjøp av FoU-tjenester over 4 mill. kr. må i sin helhet knyttes opp til en godkjent FoU-institusjon. Et foretak kan altså velge å bruke 4 mill.kr. selv og kjøpe FoU-tjenester for de resterende 4 mill. kr., eller det kan kjøpe alt.

I 2002 var ordningen begrenset til å gjelde små og mellomstore foretak. Et foretak som oppfylte to av de tre følgende vilkår ble gitt rett til skattefradrag: virksomheten har mindre enn 80 millioner i

¹ Dette kapitlet er et sammendrag av kap. 1-3 i fjorårets Årsrapport for SkatteFUNN-evalueringen, se Rapporter 2005/12.

salgsinntekt, har mindre enn 40 mill.kr i balansesum og færre enn 100 ansatte, se Ot.prp. nr. 21 (2001-2002). For 2003 ble disse størrelsesgrensene fjernet. Fra og med 2003 gjelder det at for foretak med færre enn 250 årsverk, mindre enn 40 mill. euro i omsetning, eller balansesum på mindre enn 27 mill. euro og eies med mindre enn 25 % av en stor bedrift, gis det et fradrag på 20 % av prosjektkostnaden oppad til en kostnad på 4 mill. kr. For større foretak er fradragprosenten bare 18. Det maksimale skattefradraget blir følgelig 0,8 mill. kr. for et prosjekt som utføres i et foretak (uten samarbeid) og som nyter godt av 20 % - regelen. Dette beløpet kan utbetales som støttebeløp hvis foretaket ikke er i skatteposisjon. En bedrift som har et godkjent FoU-prosjekt med 4 mill. kr. i egenutført FoU og 4 mill. kr. i innkjøpt FoU fra en godkjent FoU-institusjon, vil med 20 % (18 %) i skattefradrag få 800 000 (720 000) kroner i skattefradrag for egenutført FoU og 800 000 (720 000) kroner i fradrag for innkjøpt FoU. Dette utgjør et samlet skattefradrag for bedriften på 1,6 (1,44) mill. kr. pr. år. Det gjennomsnittlige provenytapet/utbetaling per SkatteFUNN-prosjekt er normalt lavere enn dette.

Evalueringssoppdraget er beskrevet slik av NFR (i følge konkurransegrunnlaget for evalueringen):

En evaluering av SkatteFUNN innebærer en uavhengig bedømmelse av om ordningen virker etter hensikten. Med hensyn til ordningens hensikt, kan det skilles mellom virkninger på tre nivåer: SkatteFUNN skal stimulere privat finansiering av FoU i næringslivet (førsteordenseffekt), frambringe innovasjoner (annenordenseffekt) og øke den kunnskapsbaserte verdiskapingen i Norge (tredjeordenseffekt). Effektene av SkatteFUNN bør følgelig søkes klarlagt gjennom samfunnsøkonomiske analyser der også eksterne virkninger av ordningen søkes identifisert. Eksterne økonomiske effekter og eventuelle samfunnsøkonomiske tap som følge av vridningen i sammensetningen av bedriftenes investeringer, skal også søkes klarlagt. Slike analyser stiller store krav til datagrunnlaget og en snarlig fastlegging av datafangstoppellet er helt avgjørende. Viktig er det også å få kartlagt foretakenes FoU-aktivitet før iverksettelsen av SkatteFUNN.

Konkurransegrunnlaget spesifiserer nærmere de problemstillingene evalueringen skal belyse slik:

- **Addisjonalitet:** SkatteFUNNs evne til å utløse ytterligere FoU-innsats og endret FoU-adferd i bedriftene.
- **Avkastning:** SkatteFUNNs evne til å skape innovasjoner og økt verdiskaping.
- **Tjenesteleveransen:** SkatteFUNNs tilgjengelighet og brukervennlighet slik ordningen er utformet og driftes.
- **Administrative kostnader** for brukere, likningsmyndigheter, Forskningsrådet og SND.

- Hensiktsmessigheten ved avgrensningen av SkatteFUNN og bedriftenes tilpasninger for å komme inn under ordningen.
- **Styrking av samarbeid:** I hvilken grad SkatteFUNN bidrar til økt samarbeid mellom næringsliv og FoU-miljøer i hhv. Norge og utlandet.
- **Forholdet til andre FoU-virkemidler og virkemiddelapparatet:** I hvilken grad SkatteFUNN påvirker utnyttelsen av andre FoU-stimulerende ordninger og samarbeidet mellom virkemiddelapparatet og bedriftene.
- **Kvaliteten på SkatteFUNN-prosjektene,** herunder i hvilken grad prosjektene er skattemotiverte og/eller basert på en langsiktig utviklingsstrategi i bedriftene.
- SkatteFUNN skal også vurderes i forhold til tilsvarende ordninger internasjonalt.

Evalueringen av de ulike sider ved SkatteFUNN krever et omfattende informasjonsgrunnlag. For å evaluere ordningen bruker SSB en kombinasjon av eksisterende datakilder og spesialundersøkelser. De mest aktuelle tilgjengelige datakildene som brukes, er SSBs ulike statistikker og Forskningsrådets egne databaser, spesielt SkatteFUNN-basen. Blant SSBs statistikker er spesielt FoU-undersøkelsene, innovasjonsundersøkelsene, strukturstatistikkene for de ulike næringer, regnskaps- og skattestatistikkene, arbeidskraft- og utdanningsstatistikk. NIFU's statistikk over forskningsinstituttene vil også bli brukt. Et "problem" med SSBs FoU- og innovasjonsundersøkelser er at de ikke dekker foretak med færre enn 10 sysselsatte og bare er basert på utvalg for foretak med færre enn 50 sysselsatte. Noen av strukturstatistikkene er heller ikke fulldekkende for de minste foretakene. Over halvparten av de innvilgete søknadene til SkatteFUNN i 2003 gjelder foretak med færre enn 10 sysselsatte og ytterligere vel en fjerdedel av foretakene har 10-49 sysselsatte. Vi har derfor ikke alle relevante historiske data for alle foretak som er målgruppa for SkatteFUNN. SkatteFUNN-databasen prinsippet inneholder imidlertid informasjon om foretakenes FoU-aktivitet i de tre foregående årene og denne informasjonen vil bli brukt i evalueringen.

For å studere effektene av SkatteFUNN er det viktig med en forholdsvis lang tidshorison. Det er nødvendig med gode foretaksdata for årganger før ordningen trådte i kraft og for årene framover (t.o.m. 2006). SSB har etablert en tidsseriebase på foretaksnivå (panel-database) tilbake til 1993 og denne blir kontinuerlig oppdatert etter hvert som nye årganger er ferdige. De ulike datakildene nevnt ovenfor, er koblet sammen med foretakets organisasjonsnummer som hovedkoblingsnøkkel. De viktigste variable som knyttes sammen på enhetsnivå er:

- **FoU-aktivitet:** kostnader til egenutført FoU, FoU-personale, kjøp av FoU-tjenester fra andre, finansieringskilder, samarbeidspartnere

- Resultatvariable: omsetning, verdiskapning målt ved bearbejdingsverdi og driftsresultat, skatt, bruttoinvestering og data fra innovasjonsundersøkelsene
- Kompetanse: personalets utdanningsnivå (for enkelte år)
- Basisinformasjon: størrelse målt ved antall sysselsatte, næring, lokalisering (fylke/kommune)

Arbeidet med databasene er dokumentert i et notat fra evalueringen, se Kjesbu (2006) og kap. 2 i denne rapporten.

Det er i tillegg nødvendig med separate undersøkelser for å kartlegge spesielle sider ved SkatteFUNN-ordningen som ikke dekkes av eksisterende undersøkelser. Disse spesialundersøkelsene vil både bli brukt til å vurdere addisjonalitet og de administrative sidene ved ordningen sett fra foretakenes side. Vi har gjennomført en representativ undersøkelse av foretak som har brukt SkatteFUNN-ordningen for å vurdere søknadsprosessen og tilbakerapporteringsordningene, hvordan ordningen generelt fungerer for foretaket, men også mer konkrete konsekvenser av ordningen for foretaket. Vi har også kontaktet et utvalg av foretak som *ikke* har benyttet seg av ordningen. Hovedformålet med dette er å kartlegge *hvorfor* de ikke har benyttet ordningen. I tillegg til denne kontakten mot foretakene, vil vi intervju enkelte revisorer for å kartlegge deres erfaringer med ordningen (f.eks. deres muligheter for kontroll av ev. reklassifisering av kostnader som FoU). I evalueringen av forskningsinstituttene tilpasninger til ordningen vil en undersøkelse bli gjennomført blant de viktigste, godkjente instituttene. Personer i SkatteFUNN-sekretariatet, Innovasjon Norge og Skattedirektoratet er, eller vil bli intervjuet i evalueringen av de administrative sidene ved ordningen. Dette vil dreie seg om omfanget og kvaliteten av arbeidet med behandling av søknader og etterprøving og kontroll.

Delprosjektet om *innsatsaddisjonalitet* tar sikte på å tallfeste hvor mye ekstra FoU-innsats som utløses for hver krone bedriftene får tilført gjennom SkatteFUNN. Vi har så langt sett på den direkte addisjonaliteten, men vil også analysere om det er en indirekte effekt på lang sikt knyttet til at en økning av FoU-investeringene på kort sikt kan øke bedriftenes forskningskompetanse og dermed øke lønnsomheten i framtidige forskningsprosjekter. Videre vil vi se spesifikt på økningen i FoU gjort i samarbeid med forskningsinstitusjoner, og om graden av addisjonalitet varierer mellom ulike typer bedrifter. Å analysere hvorvidt SkatteFUNN fører til at FoU-investeringene i næringslivet øker utover selve skattesubsidien innebærer en kontrafaktisk analyse. Vi må sammenligne de faktiske FoU-investeringene med de investeringene som ville blitt foretatt dersom ordningen ikke var blitt innført. Ideelt sett bør et slikt spørsmål besvares ved bruk av et kontrollert

eksperiment. Utfordringen i en ikke-eksperimentell setting, som tilfellet er med SkatteFUNN, er å utlede fra historiske data hva som ville vært situasjonen uten innføringen av SkatteFUNN.

Den konseptuelt sett enkleste tenkelige tilnærmingen er en ren før-og-etter-studie, dvs. å se på samlet vekst i FoU-investeringene under antagelsen om at endringene i forhold til tidligere år i sin helhet skyldes SkatteFUNN. Dette estimatet kan forbedres ved å lage en modell som predikerer FoU-investeringer (etter-spørselen etter FoU) med utgangspunkt i bedriftsspesifikke variable og konjunkturindikatorer. Dermed kan man kontrollere for effekten av andre endringer i økonomien enn innføringen av SkatteFUNN. Foreløpige resultater fra dette prosjektet presenteres i Hægeland, Kjesbu og Møen (2006) og resultater herfra presenteres også i kap. 3.2. i denne rapporten.

I sluttrapporteringen for SkatteFUNN-prosjektene er foretakene bedt om å svare på hva som hadde skjedd med prosjektet dersom det ikke hadde fått skattefradrag. Det er interessant å sammenholde disse svarene med hva vi ellers finner vha. økonomiske metoder.

Delprosjektet om *resultataddisjonalitet* tar sikte på å kvantifisere hvordan økte FoU-investeringer i foretakene som følge av SkatteFUNN slår ut i resultatmål som økt innovasjon, produktivitet, sysselsetting, overlevelsessevne, lønnsomhet etc. Delprosjektet vil bli utført ved bruk av ulike økonomiske teknikker herunder estimering av økonomiske modeller på foretaksdata. Ved estimering av resultateffekter av SkatteFUNN kommer seleksjonsproblematikken inn for fullt. De fleste studier av FoU subsidier analyserer FoU-programmer der myndighetene velger ut prosjekter som gis støtte. Dette reiser spørsmål om hvorvidt myndighetene velger ut "vinnere", dvs. foretak som formulerer lovende prosjektsøknader fordi de allerede har vært innovative. I vår situasjon er det derimot slik at selve behandlingen av søknaden er forenklet, og antakelig mindre informativ om suksessansynligheten til prosjektet enn ved brukerstyrte prosjekter/ programmer. Derimot selvselekteres foretak inn i porteføljen av SkatteFUNN-prosjekter. Det er interessant å studere hvilke selvseleksjonsmekanismer som gjør seg gjeldende: Velger bedrifter å søke fordi de har lovende prosjekter, eller søker de i perioder med dårlig likviditet? En mulighet er å studere om foretak som har søkt, men fått avslag, har oppnådd andre resultater enn de foretakene som har fått godkjent søknad om støtte fra SkatteFUNN. I tillegg til effekter for det foretaket som selv foretar FoU-investeringen, vil vi forsøke å identifisere eventuelle eksterne effekter. Her vil vi følge veletablert litteratur og utvide modellen ovenfor med variable som reflekterer FoU utført utenfor foretaket, og undersøke hvorvidt dette påvirker f.eks. profitt, produktivitet eller overlevelsessevne.

Utfallet av FoU-prosjekter kan være nokså skjevfordelt, med en stor andel mislykkede prosjekter og noen få store suksesser. Dette vil vies oppmerksomhet i analysen, dels ved at vi spesielt analyserer ekstrem-observasjoner, dvs. bedrifter med stor suksess, og dels ved å prøve ut metoder som tillater effekter å være forskjellige på ulike steder i fordelingen. Første rapport fra dette delprosjektet kommer ved utgangen av 2006.

Delprosjektet om *atferdsaddisjonalitet* skal analysere mulige atferdsendringer i foretakene som en følge av ordningen og utføres av Nordlandsforskning. Ut fra en analysemodell basert på bedriftsøkonomisk teori (primært ressursbaseteori), undersøker man om det skjer en endring i foretakenes ressursbase (kompetanse, organisatoriske, fysiske etc.), valg av konkurransestrategi og foretakets entreprenørielle orientering (innovasjon, risikotilbøyelighet og proaktivitet) samt om de dynamiske kapabiliteter forbedres (dvs. bedriftenes evne til å få til endringer ved å utnytte sine ressurser). Å måle atferdsendring er krevende da det blant annet vil ta tid å endre/påvirke foretakene. Det er derfor lagt opp til en longitudinell studie med to målepunkter, start- og etterundersøkelse. En undersøker atferdsendringer fra målepunkt 1 til målepunkt 2, samt gjør en vurdering av i hvilken grad dette kan tilskrives som en effekt av SkatteFUNN. I delprosjektet benyttes kvalitative data i en pilotstudie i oppstarten av evalueringen som skal ligge til grunn for den kvantitative surveyen. Det er gjennomført 8-10 intervjuer i foretak som er med i SkatteFUNN ordningen. Kunnskapen som ble innhentet gjennom disse intervjuene ble brukt i utarbeidelsen av et spørreskjema som anvendes i start- og etterundersøkelsen. I den kvantitative foretakssurveyen (start- og etterundersøkelse) blir foretakene kontaktet når de får akseptert sitt SkatteFUNN prosjekt (lik starttidspunktet for prosjektet), for å svare på en *web-basert survey*. Spørreskjemaet er vedlagt denne årsrapporten. De opplysninger som foretakene må oppgi i sin SkatteFUNN-søknad vil også inngå som data i undersøkelsen. Når foretakene leverer sluttrapportering, vil de også bli kontaktet for å svare på etterundersøkelsen. Også dette ved en *web-basert survey*. De opplysninger foretakene oppgir i sin sluttrapportering vil, også inngå som data i etterundersøkelsen. Svarprosenten i undersøkelsen er 74 prosent, noe som er meget tilfredsstillende for en frivillig undersøkelse. Første del av resultatene fra surveyen publiseres i en rapport sommeren 2006. Arbeidet i dette delprosjektet omtales nærmere i kap. 4.2 i denne rapporten.

Delprosjektet *samspill mellom SkatteFUNN og andre virkemidler* vil ta for seg to hovedspørsmål. For det første vil vi analysere i hvilken grad SkatteFUNN leder nye foretak inn mot andre deler av det offentlige virkemiddelapparatet. For det andre vil vi spesifikt sammenligne effekten av SkatteFUNN med direkte prosjektstøtte. Problemstillingen er om de to måtene å

subsidiere FoU på har ulik grad av addisjonalitet, og om direkte støtte utløser en annen type FoU enn SkatteFUNN. Et interessant spørsmål er om SkatteFUNN er et "lavterskel"-tilbud som leder foretakene til i neste omgang å søke andre virkemidler, dvs. at det er komplementaritet mellom SkatteFUNN og andre ordninger, eller om SkatteFUNN tvert imot er et substitutt for andre virkemidler med mer omfattende søknadsprosedyrer. Foretakene må sannsynligvis opp på et minimumsnivå for enten å drive egen FoU, samarbeide med andre, eller kjøpe tjenester fra andre (forskningsinstitutter mv.). Denne terskeltankegangen vil vi modellere eksplisitt. Det å søke om støtte fra andre deler av virkemiddelapparatet, kan ses på som en beslutning som avhenger av ulike kjennetegn med foretaket. Ved hjelp av metoder for analyse av såkalte diskrete valg, vil vi analysere denne problemstillingen. Analysen vil ha mange felles trekk med analysen av innsatsaddisjonalitet, men "addisjonaliteten" er i dette tilfellet en beslutning om å forsøke og benytte seg av andre deler av virkemiddelapparatet. Det kan imidlertid også tenkes at mange foretak har oppdaget SkatteFUNN som en grei ordning for å få skattefradrag for mindre prosjekter som lar seg definere innenfor ordningen, og i vesentlig grad som støtte til U-en (utviklingsarbeid) og i langt mindre grad initiere mer F (forskning). Ut fra en slik tankegang vil SkatteFUNN og de øvrige støtteordningene være alternative og rette seg mot ulike typer av foretak. Dels vil vi undersøke dette gjennom intervjuundersøkelser, dels gjennom rapporteringen ifm SkatteFUNN, og dels vil det gjøres økonometrisk ved bruk av databaser med organisasjonsnummer fra de ulike institusjonene, slik som Innovasjon Norge og NFR (Provis). Rapport fra dette prosjektet skal først foreligge høsten 2007.

I delprosjektet om *Skattetilpasning* vil vi forsøke å finne indikasjoner på om SkatteFUNN-ordningen medfører økt rapportering av utgifter til FoU uten en tilsvarende reell økning av FoU-innsatsen, gjennom å bruke proxyvariable og metodikk fra kostnadseffektivitetsanalyse. I praksis er det vanskelig for utenforstående å fastslå i hvilken grad bruk av SkatteFUNN virkelig er relatert til FoU. Imidlertid vil FoU finansiert med SkatteFUNN-midler framstå som lite kostnadseffektiv sammenlignet med annen FoU, dersom f.eks. utgifter til utstyr knyttet til andre aktiviteter føres som FoU-utgifter. Analogt med benchmarking av beste utøvere kan man bruke analyse av kostnadseffektivitet til å undersøke om FoU i foretak som mottar støtte gjennom SkatteFUNN framstår som mer kostbar (mindre effektiv) enn FoU ellers i næringslivet (i sammenlignbare foretak). I så fall kan det indikere at det foregår reklassifisering av kostnader. I analysen vil vi foreta en systematisk sammenligning av interne FoU-kostnader per FoU-årsverk i foretak som mottar støtte via SkatteFUNN vs andre foretak, samt innen samme foretak i år med og uten støtte fra SkatteFUNN. Dataene blir hentet fra undersøkelsen Forsknings- og Utviklingsvirksomhet

(FoU) i næringslivet. Vi vil også forsøke å estimere kostnadseffektiviteten økonometrisk, der ineffektivitet i FoU-virksomheten blir sett i sammenheng med ulike kjennetegn ved bedriften, herunder graden av SkatteFUNN-finansiering. Kostnadseffektivitetsanalysen vil benytte data fra FoU-statistikken koblet mot SkatteFUNN-basen og den nye paneldatabasen for FoU- og innovasjonsstatistikk. Dersom foretak møter taket på 4 (8) mill. kr. i total utgiftsramme kan begrensningen av maksimal utgiftsramme, omgås ved å skille ut FoU virksomheten i egne underselskaper. Lønnsomheten av slike tilpasninger dempes av at oppsplitting av virksomheten er forbundet med ulike transaksjonskostnader. Ved hjelp av opplysninger om konsernforhold fra Bedrifts- og Foretaksregisteret (BoF) vil vi kartlegge forekomsten av søsterselskaper med samme morselskap blant mottakerne av SkatteFUNN-midler hvert år som omfattes av analysen. Vi vil også sammenligne økonomiske nøkkeltall (fra SkatteFUNN-basen) for søsterselskaper med de øvrige foretakene som en indikasjon på om søster/datterselskapene driver reell egen økonomisk virksomhet, og vi vil ved hjelp av BoF undersøke om disse nylig er skilt ut som egne selskap. Mottakere av SkatteFUNN-midler skal på oppfordring framvise prosjektrekningskap til Skatteetaten, som forutsettes å ha en kontrollerende funksjon. I praksis er kontrollen imidlertid ofte delegert til revisor, som bekrefter grunnlaget for skattefradraget på eget skjema. Vi er i gang med å undersøke kvaliteten på revisors arbeid mht kontroll av SkatteFUNN-ordningen gjennom å sammenligne revisors uttalelser til skatteetaten på revisorskjemaets mot de tilsvarende opplysninger i foretakenes SkatteFUNN-årsrapporter. En slik kontroll vil imidlertid bare kunne avdekke dårlig revisjon i den grad revisorskjemaene som vedlegges selvangivelsen avviker fra årsrapportene. "Gjennomført juks" vil bare kunne avdekkes gjennom revisjon av selve prosjektrekningskapet. (Imidlertid er det revisorskjemaene som danner grunnlaget for skattefradragets størrelse). Rapport fra dette delprosjektet skal foreligge i 2007.

I delprosjektet *Analyse av administrativ gjennomføring* studeres SkatteFUNNs tilgjengelighet og brukervennlighet samt effektiviteten i de administrative rutinene inkl. kostnader for brukere og myndighetene. Bruken av SkatteFUNN-ordningen, målt ved antall foretak som får skattefradrag, er i seg selv en indikator på tilgjengeligheten og brukervennligheten av ordningen. En lav innvilgingsprosent kan tyde på at foretakene har urealistiske forestillinger om ordningen. Dette kan skyldes mangler ved den informasjonen som er tilgjengelig. Høy innvilgingsprosent kan tyde på at ordningen fungerer etter hensikten, men kan også indikere en sjablongmessig behandling av søknadene, spesielt hvis høy innvilgingsprosent også er kombinert med et stort antall søknader. Vi undersøker også om det er spesielle skjevheter i godkjenningsprosessen. Varierer innvilgningsprosenten med prosjekttype,

samarbeid med andre, foretakenes FoU-erfaring, foretakets omsetning av nye produkter, region og ev. saksbehandlere? Variasjoner etter foretakenes størrelse er også interessant, spesielt etter at ordningen ble utvidet for 2003 til å gjelde alle foretak uansett størrelse. Vi vil også studere forholdet mellom innvilgede søknader og foretak som gjennomfører prosjektene etter planen og som faktisk får godkjent skattefradrag av skattemyndighetene. Et betydelig avvik mellom søknad og rapporter/vedlegg til selvangivelsen kan tyde på at foretakene har vært urealistiske med hensyn til egen kompetanse og ressurser som er nødvendig for gjennomføring. Dette kan også være en indikasjon på at godkjenningsrutinene av prosjektene i SkatteFUNN-sekretariatet ikke er tilfredsstillende. I tillegg til kvaliteten i de administrative rutinene er det viktig å få kartlagt de samlede direkte kostnadene ved ordningen. Dette gjelder kostnader for foretakene ved utforming av søknad, spesielt krav til dokumentasjon, og ved utarbeiding av interim og sluttrapport om prosjektet. Revisors arbeid med kontroll og godkjenning av skattefradraget vil bli drøftet. Kostnadene i Forskningsrådet og SND/Innovasjon Norge ved behandling og etterprøving av prosjekter og likningsmyndighetenes kostnader til kontroll kartlegges. Personer i de aktuelle etatene er og vil bli intervjuet. Første delrapport fra dette prosjektet er publisert i Foyn og Kjesbu (2006) og omtales også i kap. 3.1. i denne rapporten.

Endelig skal SkatteFUNN-ordningen sammenliknes med og vurderes i forhold til tilsvarende ordninger internasjonalt. Dette vil dels skje i de enkelte delprosjektene, men vil også bli gjenstand for en egen rapport som sammenstiller internasjonale erfaringer. Denne rapporten vil omtale

- hvordan ordningene faktisk har vært utformet i ulike land
- hvordan ordningene eventuelt er blitt evaluert
- hva konklusjonene er mht. målsettinger for ordningene
- prosjektgruppens vurdering av hva man kan lære av andre land.

Rapport fra dette delprosjektet vil foreligge før sommeren 2006.

Det skal lages en oppsummerende sluttrapport for hele evalueringen ved utgangen av 2007, mens rapporter fra delprosjektene blir publisert løpende og er tilgjengelige på prosjektets hjemmeside: www.ssb.no/skattefunn.

2. Databaser og beskrivelse av SkatteFUNN

2.1. Datakilder for SkatteFUNN-evalueringen

2.1.1. Tidsseriebasen. SSB-data

Det er i forbindelse med SkatteFUNN-evalueringen laget en tidsseriebase på foretaksnivå bestående av data fra Norges Forskningsråd (SkatteFUNN), Skatteetaten (Tilleggsskjema RF1053B) og Statistisk sentralbyrå (FoU-, struktur- og regnskapsstatistikk). Antall enheter i basen er p.t. ca 18 000 foretak og består av foretak som enten har søkt SkatteFUNN-midler og/eller er representert i SSBs FoU-statistikk i tidsrommet 1993-2004. Basen inneholder kun utvalgte variabler fra hver kilde og må i analysearbeidet ses på som et supplement til å bruke kildene separat. Et dokumentasjonsnotat som beskriver basens oppbygning og formål er for øvrig gitt ut som SSB-notat, se Kjesbu (2006). Notatet er også tilgjengelig på SSBs hjemmesider under http://www.ssb.no/emner/10/03/notat_200614/notat_200614.pdf

2.1.2. SkatteFUNN-basen

Statistisk sentralbyrå har med jevne mellomrom mottatt uttrekk fra forskningsrådets SkatteFUNN-database, siste uttrekk er datert 9. februar 2006. SSB mottar i praksis alle tilgjengelige variabler som lagres i applikasjonen. Siste uttrekk teller således 15372 observasjoner (prosjekter), hver med 1154 variabler(felter). Materialet som oversendes må først registreres og konverteres til riktig format. Et viktig punkt videre har vært kvalitetsvurdering av de viktigste variablene og datakvalitet generelt. Vedrørende datakvalitet har det vært en kontinuerlig dialog med NFR om mangler eller presiseringer med de følger at kvaliteten på datagrunnlaget stadig er blitt forbedret.

I SkatteFUNN-basen er enhetsnivået *prosjekt*. Dette har gitt enkelte utfordringer ved kobling mot kilder utenfor NFR (som gjerne er på foretaksnivå). Basen er blitt transformert over på foretaksnivå da de ulike foretakenes prosjektandeler er oppgitt. En del av opplysningene i basen finnes dog kun for hovedforetaket (som f.eks. FoU-erfaring). Det har tidligere vært et problem at foretak involvert i flere prosjekter har vært nødt til å oppgi samme informasjon flere ganger. Dette er nå blitt løst, da foretaket automatisk får opp de

registrerte opplysningene ved å taste inn sitt organisasjonsnummer.

Et annet moment er *periodisering* i SkatteFUNN-basen, herunder når et prosjekt er innsendt og når det er gyldig. Tidspunktet for innsendelse er uproblematisk, da dette er utvetydig. For godkjente prosjekter er det imidlertid også helt avgjørende for hvilke år prosjektet er *gyldig* (hvilke år et prosjekt/foretak kan søke om fradrag i skatteligningen). Oppgitt prosjektperiode i søknaden tas som utgangspunkt, men det registreres at for mange prosjekter er det oppgitt FoU-utgifter (i budsjetter eller årsrapporter) som er utenfor denne perioden.

Det har så langt i SkatteFUNN-evalueringen vært mest fokus på budsjetterte FoU-utgifter. FoU-utgifter i fra års- og sluttrapporter har ikke vært prioritert. Det er sammensatte årsaker til det siste. For det første har data mottatt fra Skatteetaten mye av samme informasjonen som SkatteFUNNs års- og sluttrapporter; en indikator for om de godkjente prosjektene er ferdigstilte eller ikke. For det andre så har det inntil sommeren 2005 manglet årsrapporter for flerårige prosjekter for siste prosjektår (her har det kun vært sluttrapport). For sluttrapportene har det dessuten vært tvil om utgiftene har dekket hele prosjektperioden eller bare siste prosjektår. En siste årsak er at SkatteFUNN-sekretariatet tidlig har varslet fra om at kontroll av FoU-utgifter i års- og sluttrapporter har vært nedprioritert i forhold til budsjetterte FoU-utgifter. Et prosjekt fra NFRs side om konstruering av manglende årsrapporter for flerårige prosjekter, ble høsten 2005 lagt på is.

Det har vært en svært positiv utvikling hva gjelder datakvalitet fra SkatteFUNN-basen. Nye prosjekter har vesentlig færre "feil" i forhold til eldre prosjekter. SkatteFUNN-sekretariatet har i tillegg gått inn og rettet feil i mange av de eldre prosjektene. En viktig grunn til nedgangen i antall feil er, i tillegg til bedre kontroll fra sekretariatet, en ytterligere forbedring av nettapplikasjonen. I applikasjonen er det nå flere kontroller og flere og bedre beskrivende hjelpetekster som er til god hjelp for søkeren i utfyllingen av søknaden.

2.1.3. Ligningsdata

Statistisk sentralbyrå har hver høst mottatt årsfiler fra Skatteetaten for foretak med ferdigstilte prosjekter i SkatteFUNN. Filene er på foretaksnivå og gjelder kun upersonlige skatteyttere (etterskuddspliktige). Siste fil fra SKD er mottatt 3.nov 2005 og gjelder for ligningsåret 2004 og lyder på i alt 3285 skatteyttere (foretak) med et samlet skattefradrag på 1,3 mrd kroner. Det skal presiseres at dette er før *endringssaker* (derav klager) slik at det samlede fradraget kan bli endret.

Tallene stammer fra revisorattesterte tilleggsskjema RF1053B til selvangivelsen. På dette skjemaet blir skatteyter i tillegg til å oppgi samlede FoU-utgifter for ligningsåret i SkatteFUNN, bedt om å fordele disse utgiftene på prosjekter. SKD registrerer imidlertid ikke disse opplysningene i sine IT-systemer. Dette sistnevnte gjelder dog kun for papirskjemaer. For foretak som leverer elektronisk (gjennom IDUN), finnes det også opplysninger på prosjektnivå.

Det er så langt ikke blitt innhentet data for personlige skatteyttere (forskuddspliktige) som benytter seg av SkatteFUNN-ordningen. Dette betyr at vi foreløpig ikke har oversikt over ferdigstilling for søkere organisert som enkeltmannsforetak (ENK). Denne gruppen representerer dog kun 5 prosent av den samlede søkermassen til SkatteFUNN. Under dette punktet kan det legges til at den store gruppen av søkere er organisert som aksjeselskaper (AS), som representerer ca. 90 prosent av den samlede søkermassen.

Datamengden mottatt fra SKD er av langt mindre størrelsesorden både når det gjelder innhold og kompleksitet enn data fra NFR. Datakvaliteten er også tilfredsstillende. Det har derfor vært svært lite spørsmål fra SSB til SKD når det gjelder dettedatagrunnlaget.

2.1.4 PROVIS/FORISS

Et av spørsmålene SSB ønsker å se på i evalueringen er om søkere til SkatteFUNN-ordningen har søkt FoU-støtte tidligere eller ikke. Dette ønskes belyst bl.a. ved å benytte data fra NFRs PROVIS og FORISS-databaser.

Dette er databaser med informasjon om søkere til ulike tidligere og nåværende støtteordninger i NFR.

SSB mottar etter avtale første leveranse av PROVIS/FORISS fra NFR våren 2006 og disse dataene er av samme innhold og format som NFRs faste leveranse til Møreforskning. Møreforskning bruker materialet fra NFR bl.a. til å foreta dybdeintervjuer av selekterte prosjekt i PROVIS/FORISS. Intervjudata fra Møreforskning kan senere bli aktuelt å koble på data mottatt fra NFR.

2.1.5. FUNN

Data fra FUNN, forløperen til SkatteFUNN, er også aktuelt å benytte til evalueringsarbeidet av SkatteFUNN. Data fra FUNN skal primært benyttes for å kartlegge FoU-erfaring og bruk av NFRs støtteordninger for SkatteFUNN-foretak.

SSB mottar etter avtale en samlet fil med FUNN-prosjekter fra NFR våren 2006.

2.2. Analyse av SkatteFUNN-data

2.2.1. Utviklingen i antall inkomne søknader

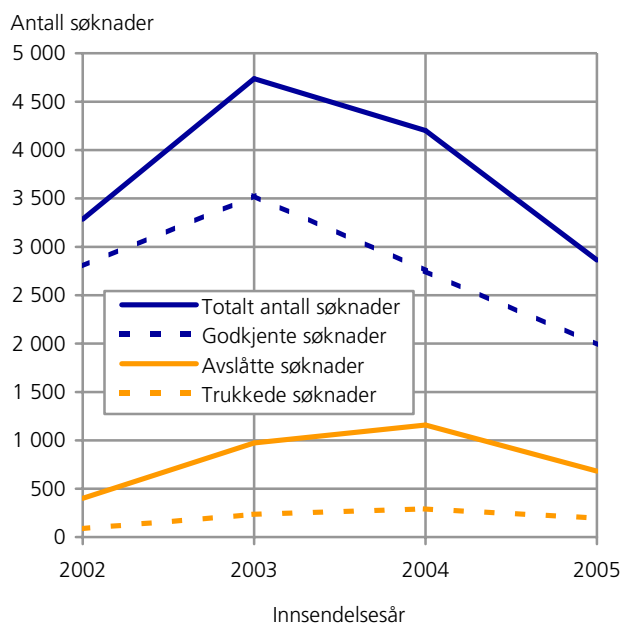
Antallet inkomne SkatteFUNN-søknader har gått betraktelig ned i 2005 sammenlignet med 2004. Dette kan tydelig leses av i tabell 2.1 og figur 2.1. Interessant er det å merke seg at 2005 er det året så langt med færrest antall søknader, også lavere enn oppstartsåret 2002. Dette kan indikere at man kan ha nådd et "metningspunkt" i ordningen. Ser man på godkjenningsprosenten har den gått noe opp i 2005, men er fremdeles en god del lavere enn hva den var i de to første årene ordningen eksisterte. Det er foreløpig uvisst om dette kan tilskrives dårligere kvalitet på SkatteFUNN-prosjektene eller strengere godkjennelsesrutiner. Rundt 6-7 prosent av søknadene blir *trukket*. Dette er søknader hvor søker ikke følger opp sin søknad etter å ha fått søknaden i retur, men ikke avslått, fra Innovasjon Norge.

Tabell 2.1. Søknader etter status¹ og innsendelsesår

	Totalt	Innsendelsesår			
		2002	2003	2004	2005
Godkjente søknader	11067	2799	3530	2751	1987
Avslåtte søknader	3214	400	975	1158	681
Trukkede søknader	810	87	235	292	196
Søknader under behandling	245			6	239
Totalt antall søknader	15336	3286	4740	4207	3103
Godkjenningsprosent I (inkl. trukkede søknader)	73,3 %	85,2 %	74,5 %	65,5 %	69,4 %
Godkjenningsprosent II (ekskl. trukkede søknader)	77,5 %	87,5 %	78,4 %	70,4 %	74,5 %

¹ Pr. 9.febr 2006

Figur 2.1. Antall søknader¹ etter innsendelsesår

¹ Søknader under behandling er holdt utenfor.

Tabell 2.2. Antall løpende, godkjente prosjekter etter prosjektperiode¹

Prosjektstart (år)	Prosjektsslutt (år)						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
2002	626	1300	608	127	8		
2003		1046	1637	665	173	20	
2004			801	1297	556	97	10
2005				553	1087	368	77
2006					4	5	3
Sum løpende prosjekter fordelt på gyldighetsår:							
Gyldighetsår ²	Antall prosjekter						
2002	2669						
2003	5584						
2004	5999						
2005	5038 (= Sum av)						
2006	2408						
2007	580						
2008	90						

¹ Pr. 9.febr 2006

² Vær oppmerksom på forskjellen mellom gyldighetsår og innsendelsesår. Gyldighetsår og innsendelsesår for en og samme søknad er svært sjelden sammenfallende.

Gjennomsnittlig prosjektlengde for SkatteFUNN-prosjektene er vel 2 år. 73 prosent av de godkjente prosjektene i SkatteFUNN er flerårige. Tabell 2.2 gir en oversikt over antall prosjekter fordelt etter godkjent prosjektperiode (loddrett akse: prosjektstart, vannrett akse: prosjektsslutt). Prosjekter gyldige for 2005 består av alle prosjekter med en tidligere eller lik prosjektstart enn 2005 og en senere eller lik prosjektsslutt enn 2005 (markert med grått i tabell 2.2.). Summerer man opp alle godkjente prosjekter som er gyldige for 2005, kommer man således opp i 5038 prosjekter. Dette er en markert nedgang fra 2004. En mulig grunn til denne

"metningen" i ordningen kan være det store innslaget av flerårige prosjekter som kan føre til at foretakene med godkjente prosjekter ikke sender inn nye prosjektsøknader før de nåværende prosjektene utløper. Leser en tabell 2.2 "langs diagonalen" ser vi f.eks. at antall ettårige prosjekter synker fra 1046 i 2003 til 553 i 2005. Det var 1637 toårige prosjekter som startet i 2003 (og følgelig avsluttes i 2004). I 2004 startet det bare 1297 toårige prosjekter og i 2005 bare 1087. Også for treårige prosjekter er det nedgang over tid. Det vil være interessant å se om denne trenden fortsetter og hva som eventuelt kan forklare utviklingen.

Det er verd å merke seg at fram til og med 2005, opptrer 92,7 prosent av alle foretak som har godkjente prosjekter som hovedforetak. 5,0 prosent av foretakene har kun søkt som samarbeidsforetak, mens de resterende er både hovedforetak og samarbeidsforetak. Sammenliknes dette med tall fra PROVIS-basen viser det seg at fordelingen er helt annerledes med langt større innslag av samarbeidsforetak. Årsaken til denne forskjellen kan være at mens foretakene i SkatteFUNN møter et tak i prosjektstøtte, er det ikke en klart definert kostnadsramme i ordinære brukerstyrte programmer. I slike programmer vil det normalt være en fordel å samarbeide med andre foretak om prosjekter. I SkatteFUNN vil det snarere være slik at større prosjekt kan bli delt opp mellom samarbeidende foretak slik at hvert prosjekt ikke overstiger den maksimale kostnadsrammen på 4 mill. kr. (ev. 8 mill. kr. hvis en samarbeider med et FoU-institutt). Det kan være aktuelt å vurdere nærmere om en slik tilpasning finner sted i senere brukerundersøkelser i evalueringen. En alternativ tolkning av forskjellen mellom SkatteFUNN og ordinære programmer i NFR-regi, kan være at mens sistnevnte har et større innhold av forskning ("F'en), har SkatteFUNN-prosjektene større innhold av utvikling ("U'en") i betydningen produkt- eller prosessutvikling hvor nærhet til markedet gjør at konkurranseelementet mellom foretak har større betydning og samarbeid derfor er mindre relevant.

Tabell 2.3 viser innkomne søknader etter sysselsettingsgruppe for 2004 og 2005. Vi ser at nedgangen i innsendte prosjekter gjelder for alle sysselsettingsgrupper. Tabellen viser også at det er foretak med under 5 sysselsatte som har levert desidert flest søknader for både 2004 og 2005. Verdt å merke seg er også at denne gruppen for 2005 har den laveste godkjeningsprosenten (eller den høyeste avslagsprosenten) og også den høyeste andelen trukne søknader. En annen ting å legge merke til er at godkjeningsprosenten har steget for samtlige sysselsettingsgrupper bortsett fra for den aller minste gruppen.

Tabell 2.3. Antall innsendte prosjekter etter sysselsettingsgruppe¹. 2005-2004

	Prosjekter i alt		Godkjente prosjekter		Avslåtte prosjekter		Trukkede prosjekter		Ikke ferdigbeh. prosjekter		Godkjennings-%		Trukket-%	
	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004
I alt	3103	4207	1987	2751	681	1158	196	292	239	6	69,4	65,5	6,8	7,0
0-4 sysselsatte	1502	1839	920	1224	355	461	105	150	122	4	66,7	66,7	7,6	8,2
5-9 sysselsatte	370	585	239	369	88	170	18	46	25		69,3	63,1	5,2	7,9
10-19 sysselsatte	405	536	260	349	92	162	25	24	28	1	69,0	65,2	6,6	4,5
20-49 sysselsatte	407	578	262	386	86	165	27	27	32		69,9	66,8	7,2	4,7
Over 50 sysselsatte	419	669	306	423	60	200	21	45	32	1	79,1	63,3	5,4	6,7

¹ Sysselsetting til prosjektets hovedforetak iflg. Bedrifts- og foretaksregister.

Tabell 2.4. Antall innsendte prosjekter etter næringsområde¹. 2005-2004

	Prosjekter i alt		Godkjente prosjekter		Avslåtte prosjekter		Trukkede prosjekter		Ikke ferdigbeh. prosjekter		Godkjennings-%		Trukket-%	
	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004
I alt	3103	4207	1987	2751	681	1158	196	292	239	6	69,4	65,5	6,8	7,0
Primærnærings	143	194	101	137	20	37	7	20	15		78,9	70,6	5,5	10,3
Industri	1149	1484	810	1068	197	336	56	77	86	3	76,2	72,1	5,3	5,2
Bygg og anlegg	54	109	23	67	16	35	9	7	6		47,9	61,5	18,8	6,4
Handel	258	409	173	259	53	118	14	32	18		72,1	63,3	5,8	7,8
Forretningsmessig tjenesteyting	1203	1611	728	1018	311	462	85	129	79	2	64,8	63,3	7,6	8,0
Andre næringer	296	400	152	202	84	170	25	27	35	1	58,2	50,6	9,6	6,8

¹ Næring til prosjektets hovedforetak iflg. Bedrifts- og foretaksregister.

Tabell 2.5. Antall innsendte prosjekter etter fylke¹. 2005-2004

	Prosjekter i alt		Godkjente prosjekter		Avslåtte prosjekter		Trukkede prosjekter		Ikke ferdigbeh. prosjekter		Godkjennings-%		Trukket-%	
	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004
I alt	3103	4207	1987	2751	681	1158	196	292	239	6	69,4	65,5	6,8	7,0
Østfold	85	130	44	69	24	56	10	5	7		56,4	53,1	12,8	3,8
Akershus	240	326	148	198	58	98	23	30	11		64,6	60,7	10,0	9,2
Oslo	505	641	308	387	119	192	34	62	44		66,8	60,4	7,4	9,7
Hedmark	56	88	42	58	10	27	3	3	1		76,4	65,9	5,5	3,4
Oppland	80	122	54	79	17	35	1	8	8		75,0	64,8	1,4	6,6
Buskerud	119	172	79	110	25	49	14	13	1		66,9	64,0	11,9	7,6
Vestfold	147	190	111	116	25	66	6	8	5		78,2	61,1	4,2	4,2
Telemark	105	113	69	79	18	29	11	5	7		70,4	69,9	11,2	4,4
Aust-Agder	73	104	49	66	14	26	3	12	7		74,2	63,5	4,5	11,5
Vest-Agder	107	161	73	89	18	58	5	13	11	1	76,0	55,6	5,2	8,1
Rogaland	339	552	201	376	108	157	10	19	20		63,0	68,1	3,1	3,4
Hordaland	292	348	175	239	49	77	22	30	46	2	71,1	69,1	8,9	8,7
Sogn og Fjordane	67	97	45	78	18	16	3	3	1		68,2	80,4	4,5	3,1
Møre og Romsdal	214	269	152	174	31	63	15	31	16	1	76,8	64,9	7,6	11,6
Sør-Trøndelag	279	353	190	268	55	64	10	20	24	1	74,5	76,1	3,9	5,7
Nord-Trøndelag	87	134	49	86	21	41	5	7	12		65,3	64,2	6,7	5,2
Nordland	139	196	93	131	32	56	8	9	6		69,9	66,8	6,0	4,6
Troms	103	148	65	113	24	30	5	5	9		69,1	76,4	5,3	3,4
Finnmark	26	26	20	16	6	7		3	3		76,9	61,5		11,5
Ikke oppgitt	40	37	20	19	9	11	8	6	3	1	54,1	52,8	21,6	16,7

¹ Beliggenhet til prosjektets hovedforetak iflg. Bedrifts- og foretaksregisteret.

Tabell 2.6. Antall innsendte prosjekter etter innsendingsmåned. 2005-2004

	Prosjekter i alt		Godkjente prosjekter		Avslåtte prosjekter		Trukkede prosjekter		Ikke ferdigbeh. prosjekter		Godkjennings-%		Trukket-%	
	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004
I alt	3103	4207	1987	2751	681	1158	196	292	239	6	69,4	65,5	6,8	7,0
Januar	64	102	43	66	6	25	13	9	2	2	69,4	66,0	21,0	9,0
Februar	99	104	71	78	8	9	18	17	2		73,2	75,0	18,6	16,3
Mars	82	175	55	125	12	33	13	17	2		68,8	71,4	16,3	9,7
April	82	117	60	90	9	17	13	10			73,2	76,9	15,9	8,5
Mai	94	119	66	83	12	24	13	11	3	1	72,5	70,3	14,3	9,3
Juni	140	149	91	112	31	26	16	11	2		65,9	75,2	11,6	7,4
Juli	99	95	81	64	9	22	8	9	1		82,7	67,4	8,2	9,5
August	194	159	139	106	27	41	19	12	9		75,1	66,7	10,3	7,5
September	200	244	142	165	34	57	17	22	7		73,6	67,6	8,8	9,0
Oktober	318	439	203	280	70	127	27	32	18		67,7	63,8	9,0	7,3
November	1156	1699	745	1126	244	472	28	99	139	2	73,3	66,4	2,8	5,8
Desember	575	805	291	456	219	305	11	43	54	1	55,9	56,7	2,1	5,3

Et stort flertall av de innsendte prosjektene er prosjekter innen industri eller forretningsmessig tjenesteyting (se tabell 2.4.). Industriprosjekter har imidlertid gjennomgående en noe høyere godkjenningsgrad enn prosjektene i forretningsmessig tjenesteyting. Sistnevnte næring har også relativt flere trukne søknader. I tillegg til prosjekter innen industri ser vi at også prosjekter innen primærnæringen kjennetegnes av høy godkjenningsprosent.

Ikke overraskende er det foretak fra Stor-Oslo (Oslo og Akershus), vestlandsfylkene (bortsett fra Sogn og Fjordane) og Sør-Trøndelag som dominerer statistikkene over innkomne SkatteFUNN-prosjekter i 2004 og 2005 (se tabell 2.5). En forklaringsfaktor er selvfølgelig det høye totale antall foretak i disse distriktene og som ikke er representert i tabellen. Østfold utmerker seg uansett begge år som det fylket med lavest SkatteFUNN-godkjenning. Av de store SkatteFUNN-fylkene er det (Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag som kan skilte med den høyeste godkjenningsprosenten. En mulig forklaring på ulikhetene på fylkesnivå kan være ulik praksis mellom Innovasjon Norges regionkontorer. Dette kan spesielt være med å forklare noe av forskjellene i antall trukne prosjekter.

En vesentlig andel av prosjektene blir innsendt sent på året. Dette kommer klart fram ved å studere tabell 2.6. Anslagsvis 50 prosent av søknadene er innsendt i november og desember. Dette gjelder både for 2004 og 2005. November er den store innsendingsmåned. Dette har sin sannsynlige årsak i at SkatteFUNN-sekretariatet har varslet at 1. desember er siste frist for å få tilbakemelding på eventuelle mangler med søknaden. Dette gir seg også utslag i godkjenningsprosenten for desember, som er klart lavest av alle månedene for begge årene. Et annet iøynefallende trekk er at det ser ut som om søknader innsendt tidlig på året har større sjanse for å bli trukket enn søknader sendt inn sent på året, spesielt gjelder dette for 2005. I tillegg er det forbausende mange foretak som sender

inn mange søknader og blant disse er det få som ikke får innvilget noen. Det kan derfor kanskje virke som om foretakene har en slags forsikringsstrategi i søknadsprosessen, flere søknader øker sjanser for at minst ett prosjekt går gjennom.

2.2.2. Budsjetterte og faktiske FoU-utgifter

Tabell 2.7 gir oversikt over utviklingen i budsjetterte (NFR) og faktiske (SKD) FoU-utgifter i SkatteFUNN. Budsjetterte FoU-utgifter for godkjente prosjekter viste en oppgang for 2004 for deretter å vise en liten nedgang for 2005. Nedgangen til tross, sammenlignet med antall innsendte prosjekter har samlede budsjetterte FoU-utgifter holdt seg noenlunde stabil de siste tre årene. Hovedforklaringen på dette må være at en god del av prosjektene gyldige for 2005 er innsendt allerede i 2003 og 2004 (til og med i 2002). Et poeng med de budsjetterte FoU-utgiftene er at ulønnet arbeidsinnsats nå kan inkluderes og kom med for første gang i 2005. Denne posten forventes å øke for budsjettåret 2006 da dette blir første hele årgang med denne underposten (ordningen er ennå ikke godkjent av ESA).

Faktiske FoU-utgifter økte med ca. 300 millioner fra 2003 til 2004. Benytter man forholdet mellom budsjetterte og faktiske FoU-utgifter som en indikator for ferdigstilling av prosjektene, ser man at anslagsvis 80 prosent av prosjektene blir gjennomført. Tallet kan imidlertid også tolkes som et mål på evne til å budsjettere. Sluttrapporteringen fra prosjektene kunne fortelle oss nærmere om dette, men hittil har bare om lag halvparten av de gjennomførte prosjektene levert sluttrapport, noe som åpenbart er misvisende som indikator på antall gjennomførte prosjekter. Gjennomføringsprosenten har hatt en fallende tendens de siste årene. En kan også merke seg at gjennomføringsprosenten er lavest for foretak med bare ett godkjent prosjekt. Gjennomføringsprosenten for foretak med tre prosjekter eller mer, var hele 88 prosent i 2004.

Tabell 2.7. Budsjetterte og faktiske FoU-utgifter etter gyldighetsår. Mill NOK

	Gyldighetsår			
	2002	2003	2004	2005*
<i>NFR-data</i>				
Budsjetterte FoU-utgifter i alt (godkjente prosjekter)	4 541	9 064	9 899	9 384
Derav:				
Personal og indirekte kostnader	3 002	5 795	6 403	5 828
Ulønnet arbeidsinnsats				155
Innkjøp av tjenester fra godkjente FoU-institusjoner	283	622	654	748
Kostnader til vitenskapelig utstyr	217	509	607	594
Andre driftskostnader	1 039	2 138	2 235	2 058
<i>SKD-data</i>				
Faktiske FoU-utgifter i alt	4 100	7 455	7 756	..
Samlet skattefradrag	689	1 256	1 301	..
Derav utbetalt fradrag	526	910	925	..
Sum utlignet skatt for foretak med fradrag	-410	1 647	3 532	..
Andel budsjett/faktisk (ferdigstillelsesgrad)	90 %	82 %	78 %	..
Andel utbetalt fradrag/samlet fradrag	76 %	72 %	71 %	..
Andel fradrag/utlignet skatt	-168 %	76 %	37 %	..

* Ekskl. ikke ferdigbehandlede prosjekter.

Tabell 2.8. Budsjetterte og faktiske FoU-utgifter for 2004 etter sysselsettingsgruppe. Mill NOK

	I alt	Sysselsettingsgruppe*				
		0-4	5-9	10-19	20-49	50-
<i>NFR-data</i>						
Budsjetterte FoU-utgifter i alt (godkjente prosjekter)	9 899	4 127	1 252	1 166	1 364	1 991
Derav:						
Personal og indirekte kostnader	6 403	2 427	872	846	986	1 271
Innkjøp av tjenester fra godkjente FoU-institusjoner	654	288	62	57	65	183
Kostnader til vitenskapelig utstyr	607	302	73	54	64	113
Andre driftskostnader	2 235	1 110	245	208	249	423
<i>SKD-data</i>						
Faktiske FoU-utgifter i alt	7 756	2 997	1 045	944	1 163	1 608
Samlet skattefradrag	1 301	530	184	172	195	221
Derav utbetalt fradrag	925	421	133	112	127	132
Sum utlignet skatt for foretak med fradrag	3 532	-236	-84	-4	188	3 668
Andel budsjett/faktisk (ferdigstillelsesgrad)	78 %	73 %	83 %	81 %	85 %	81 %
Andel utbetalt fradrag/samlet fradrag	71 %	79 %	72 %	66 %	65 %	60 %
Andel fradrag/utlignet skatt	37 %	-225 %	-218 %	-4429 %	104 %	6 %

* Sysselsetting (for NFR-data: til hovedforetak) iflg. Bedrifts- og foretaksregisteret.

Tabell 2.9. FoU-utgifter i SSBs FoU-statistikk. 2004. Mill NOK

	I alt	Sysselsettingsgruppe				
		0-4	5-9	10-19	20-49	50-
Egenutført FoU (vektede tall)	12 941	..	..	1 454	1 849	9 637
Innkjøpt FoU (vektede tall)	3 946	..	..	268	541	3 137

Det er ellers bemerkelsesverdig at omtrent tre fjerdedeler av skattefradraget utbetales som tilskudd. Dette forholdstallet har vært ganske stabilt så lenge ordningen har eksistert. En kan ut i fra dette på mange måter kalle SkatteFUNN for en forsinket tilskuddsordning. Andelen skattefradrag i forhold til utlignet skatt ble ellers halvert fra 2003 til 2004. Årsaken til dette skyldes at det er enkelte foretak med store skattekostnader som benyttet ordningen i 2004.

SkatteFUNN-data med ferdigstilte prosjekter for 2005 forventes å være SSB i hende høsten 2006.

En oversikt over FoU-utgifter i SkatteFUNN nedbrutt på sysselsettingsgruppe for 2004, er vist i tabell 2.8. Tabellen viser bl.a. at foretak under 10 sysselsatte med godkjente prosjekter hadde FoU-utgifter tilknyttet SkatteFUNN for anslagsvis 5,4 mrd. kroner i 2004. Dette tilsvarer 54 prosent av totale FoU-utgifter for 2004. Dette er en økning på ca. 10 prosentpoeng i forhold til 2003.

Et ganske klart bilde av betydningen av foretakenes størrelse ser man ved å sammenligne budsjetterte mot faktiske utgifter. Ferdigstillelsesgraden (budsjett/faktisk) er klart lavest for de aller minste foretakene. Dette mønsteret er også fremtredende for tidligere årsganger. Det må antas at en stor del av dette mønsteret kan forklares med at foretak i denne gruppen er mest sårbare for markedssvingninger og derved opphør/konkurs. Det er også de minste foretakene som i sum får utbetalt den største andelen av skattefradraget. Dette kan skyldes at en stor del av de minste foretakene er oppstartsbedrifter og derfor som regel ikke er i skatteposisjon. Det er likevel

overraskende at så mye som 60 prosent av skattefradraget til foretak med over 50 sysselsatte utbetales som tilskudd. Måler man fradraget opp imot utlignet skatt varierer dette voldsomt mellom sysselsettingsgruppene, da det i praksis for det meste bare er store foretak som er i skatteposisjon.

Tabell 2.9. gir et innblikk i hvordan FoU-utgiftene fordeler seg i SSBs FoU-statistikk etter sysselsettingsgruppe for 2004. SSB henvender seg i sin statistikk kun til foretak med minimum 10 sysselsatte. Nærmere 80 prosent av samlede egenutførte FoU-utgifter stammer for øvrig fra foretak med minimum 50 sysselsatte (vektede tall). Det kan ut ifra dette enkelt konkluderes med at antall foretak som både er representert i SSBs FoU-statistikk og i SkatteFUNN-basen er lavt. Det vil derfor i det videre evalueringsarbeidet være nødvendig å benytte seg av andre kilder (slik som FUNN og PROVIS) for å kartlegge de minste SkatteFUNN-foretakenes FoU-aktivitet.

2.3. Deskriptiv statistikk for aksjeselskaper

Anslagsvis 90 prosent av samlet produksjon og sysselsetting utenfor offentlig forvaltning og primærnæringene foregår i foretak organisert som aksjeselskaper. Datamessig er dette en gunstig populasjon da en har samlet et omfattende og svært godt data-materiale for disse foretakene i regnskapstatistikken for aksjeselskaper. Av de foretakene som mottok SkatteFUNN-subsidier i 2004 var 2817 AS'er, altså ca. 90 prosent. Dette gjør aksjeselskapene til en svært relevant populasjon å studere når en skal sammenligne foretak, f.eks. mht. resultatmål, FoU aktivitet, eller seleksjon inn i Skattefunn (SKF)-ordningen.

Tabell 2.10 tar utgangspunkt i populasjonen av AS'er i 2004. Tabellen inneholder deskriptiv statistikk for en rekke variable der vi sammenligner alle foretakene i populasjonen med de som har gjennomført fradragsberettigede FoU investeringer i 2004 under SKF-ordningen. Tabell 2.11 viser tilsvarende tall for 2003.

Tabell 2.10 omfatter 88 374 foretak, hvorav 2 817 mottok SkatteFUNN-subsidier (skattefradrag og/eller kontantoverføring). SKF-foretakene er i gjennomsnitt *større* enn gjennomsnittsforetaket i hele populasjonen: Mens SKF-foretakene utgjør bare 3,2 prosent av antall foretak, står de for 11,9 prosent av antall ansatte og 14,5 prosent av samlet bearbeidingsverdi (bruttoprodukt). Bearbeidingsverdi per ansatt er også større for SKF-foretakene enn for gjennomsnittsbedriften i

populasjonen: hhv. 546 000 og 442 000 kroner. Denne forskjellen skyldes i stor grad at SKF-foretakene er konsentrert innenfor Industri og Forretningsmessig tjenesteyting, som har høyere bearbeidingsverdi per ansatt enn de andre sektorene. Når vi ser nærmere på størrelsesfordelingen til foretakene, finner vi at median-bedriften for hele populasjonen har 4 ansatte, mens medianen er 10 ansatte blant SKF-foretakene. Tilsvarende har de 10% største foretakene 20 ansatte eller flere, mens de 10% største SKF-foretakene har minst 74 ansatte. Igjen er det store forskjeller mellom sektorene. Innenfor industri har median foretaket 6 ansatte, mens median SKF-foretaket har 21 ansatte. De tilsvarende tallene for Forretningsmessig tjenesteyting er hhv. 2 og 5 ansatte.

Tabell 2.11. SkatteFUNN 2004

Næring	Antall foretak		Antall ansatte		Bearbeidingsverdi (mill. kr)		Bearbeidingsverdi per ansatt (1000 kroner)		Skatt (mill. kr.)			Skattesubsidium per ansatt (kroner)			
	Totalt foretak	SKF-foretak	%-andel SKF	Totalt	%-andel SKF	Totalt	%-andel SKF	Alle foretak	SKF foretak	Totalt foretak	SKF foretak	Proveny tap	Utliknet skatt SKF	SKF foretak	Alle foretak
I alt	88 374	2 817	3,2	1 094 201	11,9	483 446	14,5	442	536	35 811	5 303	1 119	1 070	8 566	1 023
Industri i alt	9 528	1 150	12,1	232 111	33,5	120 169	35,6	518	550	9 980	3 092	446	1 197	5 732	1 920
DA - Nærings- og nytelsesmiddelindustri	1 246	161	12,9	38 402	26,5	16 748	30,3	436	498	1 426	439	53	87	5 185	1 374
DB - Tekstil- og bekledningsvareindustri	364	52	14,3	4 903	39,5	1 766	42,4	360	387	66	36	18	2	9 151	3 611
DD - Trelast- og trevareindustri	777	53	6,8	14 061	16,0	5 333	16,3	379	387	269	43	16	14	7 330	1 170
DE - Treforedling, forlag og grafisk industri	1 793	63	3,5	34 679	28,2	17 756	26,1	512	474	1 425	363	23	105	2 383	671
DG - Kjemisk industri	171	51	29,8	12 269	56,8	10 626	59,3	866	903	1 313	948	28	217	4 056	2 304
DH - Gummivare- og plastindustri	288	45	15,6	5 352	23,7	2 224	24,1	416	422	77	19	13	-4	10 081	2 388
DI - Mineralproduktindustri	397	35	8,8	10 329	22,7	4 798	24,4	465	500	234	75	12	46	5 002	1 135
DJ - Metall- og metallvareindustri	1 303	142	10,9	28 497	27,7	17 865	27,6	627	623	1 486	544	47	438	5 886	1 632
DK - Maskinindustri	1 072	185	17,3	20 725	50,1	10 746	48,2	519	499	418	43	76	31	7 296	3 657
DL-Elektroteknisk og optisk industri	715	175	24,5	17 735	52,3	10 767	51,5	607	598	703	188	91	33	9 799	5 130
DM - Transportmiddelindustri, oljeplattform	718	93	13,0	34 254	35,1	16 700	36,9	488	512	2 126	190	40	73	3 323	1 167
DN - Møbelindustri og annen industri	684	95	13,9	10 905	31,4	4 841	33,2	444	469	438	202	29	154	8 571	2 690
F - Bygge- og anleggsvirksomhet	10 210	94	0,9	117 509	12,0	51 021	14,8	434	536	2 742	388	26	72	1 827	219
G - Varehandel, bil- og hush.rep.	26 527	267	1,0	280 286	2,3	109 661	3,5	391	589	8 889	285	96	24	14 673	342
H - Hotell- og restaurantvirksomhet	3 917	20	0,5	63 229	0,9	13 417	1,5	212	333	402	5	5	-4	8 814	82
I - Transport og kommunikasjon	5 084	69	1,4	144 618	7,5	68 010	5,7	470	356	4 499	1 091	31	-8	2 866	215
K - Forr. tjenesteyting, eiendomsdrift	26 048	1 142	4,4	180 181	10,7	94 188	11,7	523	574	8 141	396	490	-225	25 537	2 720
M-N - Undervisning, helse og sosiale tjenester	3 638	49	1,3	41 682	2,1	14 349	3,1	344	503	547	29	15	6	17 303	370
O - Andre sosial og personlige tjenester	3 392	26	0,8	34 322	2,2	12 512	3,0	365	492	595	19	10	9	13 533	300

Tabell 2.11. SkatteFUNN 2003

Næring	Antall foretak			Antall ansatte			Bearbeidingsverdi (mill. kr)			Skatt (mill. kr.)			Skattesubsidium per ansatt (kroner)		
	Totalt foretak	SKF-andel	%-andel SKF	Totalt	%-andel SKF	Totalt	%-andel SKF	Alle foretak	SKF foretak	Totalt foretak	SKF Proveny tap	Utlignet skatt	SKF foretak	Alle foretak	
I alt	88 422	2 766	3,1	1 080 147	11,8	446 083	14,8	413	517	25 093	2 229	1 104	902	8 644	1 022
Industri i alt	9 691	1 099	11,3	235 701	32,3	112 635	34,7	478	514	5 631	1 675	446	1 006	5 869	1 894
DA - Nærings- og nytelsesmiddelindustri	1 285	129	10,0	40 333	25,7	16 219	28,7	402	451	651	267	46	145	4 421	1 134
DB - Tekstil- og bekledningsvareindustri	387	44	11,4	5 070	31,3	1 743	36,9	344	406	53	27	19	-2	12 110	3 786
DD - Trelast- og trevareindustri	797	60	7,5	13 310	28,3	4 609	30,0	346	367	89	36	19	23	5 110	1 447
DE - Treforedling, forlag og grafisk industri	1 819	57	3,1	35 133	26,6	18 061	22,2	514	429	1 095	72	24	190	2 619	697
DG - Kjemisk industri	177	44	24,9	11 922	54,3	8 682	66,3	728	890	676	567	26	347	3 960	2 149
DH - Gummivare- og plastindustri	314	48	15,3	5 391	37,1	2 237	38,3	415	428	51	18	13	5	6 566	2 436
DI - Mineralproduktindustri	394	27	6,9	9 715	20,7	4 353	24,6	448	532	220	70	9	74	4 326	896
DJ - Metall- og metallvareindustri	1 317	148	11,2	27 644	36,0	13 986	45,5	506	640	475	170	50	66	4 999	1 800
DK - Maskinindustri	1 074	182	16,9	21 189	45,0	10 752	41,8	507	471	884	107	72	71	7 557	3 397
DL-Elektroteknisk og optisk industri	753	184	24,4	19 107	37,1	9 858	29,8	516	414	760	-35	98	-27	13 854	5 143
DM - Transportmiddelindustri, oljeplattform	694	82	11,8	36 290	27,8	17 989	30,0	496	535	376	245	38	28	3 804	1 058
DN - Møbelindustri og annen industri	680	94	13,8	10 596	36,5	4 146	37,1	391	398	301	131	32	86	8 255	3 009
F - Bygge- og anleggsvirksomhet	9 961	98	1,0	114 126	10,2	45 457	10,0	398	390	1 552	66	29	40	2 522	257
G - Varehandel, bil- og hush.rep.	27 022	234	0,9	280 744	1,8	102 076	2,5	364	512	6 858	97	82	49	16 326	291
H - Hotell- og restaurantvirksomhet	4 060	16	0,4	63 034	0,6	12 930	0,6	205	213	200	-1	5	-5	12 781	78
I - Transport og kommunikasjon	5 131	61	1,2	134 532	10,2	64 920	13,0	483	616	3 379	334	28	-11	2 075	211
K - Forr. tjenesetying, eiendomsdrift	25 643	1 192	4,6	178 879	10,9	83 537	12,4	467	532	6 354	-26	496	-180	25 501	2 772
M-N - Undervisning, helse og sosiale tjenester	3 546	46	1,3	39 427	1,4	13 084	1,9	332	459	614	15	12	-1	21 173	293
O - Andre sosial og personlige tjenester	3 336	19	0,6	33 515	2,8	11 337	6,8	338	808	486	69	6	3	6 263	178

Tabell 2.10 viser også størrelsen på statens proveny tap pga. SkatteFUNN (skattereduksjon og ev. kontantoverføring). Samlet utgjør dette 1 119 mill. kr, eller 3,1% av samlet påløpt skatt i 2004. Sett i forhold til det totale antall ansatte i AS'ene, utgjør proveny tapet 1 023 kroner per ansatt. Skattetallene i tabellen er påløpt skatt på ordinært resultat før skatt og referer til regnskapsstatistikken. Påløpt skatt er forskjellig fra faktisk *utlignet* skatt. De viktigste grunnene til avvik er at negativ skatt ikke utbetales (positiv påløpt skatt kan reduseres ved at tidligere påløpt negativ skatt "fremføres"), samt skatt på ekstraordinære poster. Ifølge tall fra SKD fikk hele 75% av SKF-foretakene utbetalt hele eller deler av fradraget som kontantoverføring i 2004. Dette tallet er uendret fra 2003, selv om samlet påløpt skatt er økt vesentlig fra 2003 til 2004: fra 25 til 35 mrd. kr. for alle AS'er og fra 2,2 til 5,3 mrd. kr. blant SKF-foretakene. Hvis vi ser på utlignet skatt i 2004 for SKF-foretakene *før* skattesub-

sidium, dvs. summen av utlignet skatt og SKF-fradraget (proveny tapet), er dette tallet bare 10 % høyere i 2004 enn i 2003: hhv. 2,2 mrd. og 2 mrd. kr. Det er således et misforhold mellom den beskjedne økningen i *utlignet* skatt fra 2002 til 2003 blant SKF-foretakene og den store økningen i *påløpt* skatt (både blant SKF-foretakene og øvrige foretak). Dette kan tyde på at SKF-foretakene er karakterisert ved at de har betydelig fremførbare underskudd fra tidligere år.

Blant de foretakene som faktisk mottar SkatteFUNN-subsidier, må størrelsen på støtten karakteriseres som betydelig: Fradragsbeløpet på 1 119 mill. kr. er omtrent like høyt som totalt utlignet skatt (*etter* SKF fradrag) i 2004; 1 070 mill. kr. Totalt utlignet skatt blant SKF-foretakene innenfor industri er 1 197 mill.kr. Det tilsvarende beløpet for SKF-foretakene innenfor de andre sektorene samlet sett er negativt. Det er særlig Forretningsmessig tjenesteyting (- 225 mill. kr. i ut-

lignet skatt) som bidrar til dette. Denne sektoren har like mange SKF-foretak og mottar omtrent like mye støtte som industri. Sett i forhold til antall ansatt i alle AS'er som mottar SkatteFUNN, utgjør skattesubsidiumet 8 566 kr. Innenfor Forretningsmessig tjenesteyting (inkl. databehandling) utgjør skattesubsidien hele 25 537 kr. per pr ansatt.

Et mål på "SKF intensiteten" til en næring kan være subsidium per ansatt i hele næringen (og ikke bare i SkatteFUNN-foretakene som ovenfor). De mest SKF intensive næringen blir da: Elektronisk og optisk industri (5 130 kroner per ansatt i hele næringen), Maskinindustri (3 657 kroner per ansatt), Tekstil- og bekledningsindustri (3 611), Forretningsmessig tjenesteyting (2 720) og Møbel- og annen industri (2 690), Gummivare- og plastindustri (2 388) og Kjemisk industri (2 304). Utenfor Industri og Forretningsmessig tjenesteyting må betydningen av SkatteFUNN anses som relativt sett ubetydelig på sektornivå, selv om ordningen kan være av stor betydning for de bedriftene som nyter godt av den. F.eks. innenfor Varehandel mottar 267 foretak til sammen 96 millioner i SKF subsidium (14 673 kr. per ansatt), mens til sammenligning 175 foretak innenfor "high-tech" sektoren Elektronisk og optisk industri mottar 91 mill.kr. (9 799 per ansatt).

3. Resultater fra gjennomførte analyser

3.1. Tjenesteleveransen og administrative kostnader

Delprosjektet skal vurdere SkatteFUNN's tilgjengelighet og brukervennlighet samt effektiviteten i de administrative rutinene inkl. kostnader for brukere og myndigheter.

3.1.1. Brukerundersøkelse

SSB gjennomførte i 2005 en brukerundersøkelse om SkatteFUNN-ordningen. Formålet med undersøkelsen var primært å kartlegge næringslivets kjennskap til SkatteFUNN og erfaringer med de administrative rutinene i ordningen. Men i tillegg ble det spurt om effekter av ordningen for foretakene mht. omfanget av egen FoU-aktivitet, samarbeid med andre og lønnsomhet. Vurdering av ordningen og forslag til forbedringer ble også tatt opp. En tilsvarende undersøkelse er planlagt gjentatt i 2007.

Undersøkelsen ble gjennomført med tre ulike skjematyper for følgende tre typer foretak:

- foretak med godkjent SkatteFUNN-prosjekt
- foretak med avslått SkatteFUNN-prosjekt
- foretak som ikke har søkt SkatteFUNN.

De to første skjematypene lå nær opp til hverandre med felles spørsmål om hvordan foretaket ble kjent med SkatteFUNN-ordningen, om informasjonen på hjemmesiden www.skattefunn.no er oversiktlig og informativ, om det var krevende eller ikke å innhente nødvendig informasjon til søknaden og om utfylling var enkelt eller vanskelig og om behandlingen av søknaden. Det ble også stilt spørsmål om betydningen av SkatteFUNN for gjennomføring av prosjektet, hvilke konsekvenser ordningen har hatt for foretaket mer generelt og forslag til endringer i ordningen.

For den siste typen av foretak som *ikke* har benyttet seg av ordningen, ble det brukt et langt enklere skjema. Foretakene ble spurt om de kjente til SkatteFUNN, om de utførte FoU og i tilfelle hvorfor de ikke har benyttet ordningen.

Det ble sendt ut skjema til vel 400 foretak med godkjent prosjekt (ca. 12% utvalg). Svarprosenten var 65

og andel svar utgjør således 8% av alle 3468 foretak med kun godkjente prosjekter i SkatteFUNN. 300 foretak med avslått prosjekt fikk skjema (ca. 30% utvalg). Svarprosenten var her lavere, 42, men likevel så høyt at antall svar i forhold til alle 924 foretak med avslåtte prosjekter i SkatteFUNN gir en høyere dekning, 14%, enn for godkjente prosjekter.

Det var registrert vel 400 foretak i SSB's FoU-undersøkelse for 2003 med FoU-aktivitet, men som ikke hadde søkt SkatteFUNN. Selv om ordningen gjelder for alle foretak uansett størrelse, var det likevel mest interessant å spørre de mindre foretakene om hvorfor de ikke hadde søkt SkatteFUNN. Det ble derfor trukket ut et større utvalg av foretak med færre enn 100 sysselsatte, men også et utvalg av foretak med 100-249 sysselsatte, i alt 240 foretak.

I tillegg ble det trukket ut et tilfeldig utvalg av foretak der vi ikke kjente til om foretaket hadde FoU-aktivitet eller ikke. Disse foretakene fungerer som et kontrollutvalg og skal derfor være mest mulig like SkatteFUNN-enhetene mht. størrelse, bransje og lokalisering. Det ble trukket ut et 5 % utvalg, i alt 480 foretak, med mellom 10 og 50 sysselsatte.

I alt ble det sendt ut et lite skjema til vel 700 foretak som ikke har søkt SkatteFUNN. Svarandel var her 75%.

Det var frivillig for foretakene å delta i undersøkelsen.

De viktigste funnene fra undersøkelsen kan oppsummeres på følgende måte:

- SkatteFUNN-ordningen er godt kjent i næringslivet, men ikke alle kjenner fradragsreglene
- Foretakene er stort sett tilfredse med ordningen
- Foretakene bruker langt mer SkatteFUNN enn andre former for FoU-støtte
- Ordningen fungerer best i forhold til virkemiddelapparatets tradisjonelle kundemasse
- Mange rapporterer om positive effekter av ordningen
- Økende avslagsandel har ført til mer kritisk holdning til SkatteFUNN-ordningen

- Mange mener søknads- og godkjenningsprosessen med tre etater involvert bør forenkles
- Det etterspørres klarere informasjon om hva som bør vektlegges i søknaden
- Noen påpeker manglende bransjekunnskap i virkemiddelapparatet, spesielt innen tjenesteytende virksomhet
- Det er ønsket om standard mal for detaljert prosjektregnskap og timeverksføring
- Flere mener ordningen bør inkludere ulønnet arbeidsinnsats

For mer informasjon om undersøkelsen vises til Foyn og Kjesbu (2006).

3.1.2. Møter med virkemiddelapparatet og skatteetaten

Ansvar for administrasjon og kontroll av Skattefunn-ordningen ligger hos Norges forskningsråd (SkatteFUNN-sekretariatet), Innovasjon Norge (IN), revisorene og Skatteetaten. Som en del av prosjektet har vi foretatt en evaluering av dette arbeidet, basert på møter med virksomhetene i 2005 om de administrative sidene ved ordningen.

Om SkatteFUNN-sekretariatet

SkatteFUNN-sekretariatet er en del av NFR som ble opprettet ved begynnelsen av 2002. Det ledes av en avdelingsdirektør, og har nå en bemanning på 14 personer (inkludert 3 innleide). Av disse er 7 saksbehandlere/rådgivere. Det er skjedd en viss økning i staben siden 2002. Sekretariatet bruker også rådgivere fra andre deler av Forskningsrådet. I tillegg brukes det noe ressurser på kjøp av tjenester (administrative oppgaver, IT-arbeid mv). Samlet budsjett for administrasjon av ordningen var 21 mill. kr. i 2004, fordelt på 13 mill.kr. til SkatteFUNN-sekretariatet og 8 mill. kr. til Innovasjon Norge.

Behandlingsrutinene for prosjektsøknadene fra foretakene er fra starten i 2002 basert på en første vurdering og anbefaling om godkjenning fra de lokale avdelingskontorene til Innovasjon Norge. Vurderingene bygger på den informasjon som er gitt i det elektroniske søknadsskjema. Søknadsskjema er forholdsvis omfattende og innhenter informasjon både om FoU-prosjektet og om foretaket. Innovasjon Norge vurderer prosjektene, i hovedsak etter gitte kriterier, samt bedriftenes FoU-erfaring og gir en anbefaling om godkjenning eller ikke til SkatteFUNN-sekretariatet. Sekretariatets videre vurdering er primært rettet inn mot det FoU-faglige i prosjektet, dvs om det oppfyller krav til å være forsknings- og utviklingsarbeid. Innovasjon Norges vurderinger er mer knyttet til den formelle spesifisering av prosjektet og av kostnadene. Den endelige godkjenningen gjelder prosjektets FoU-innhold, men ikke kostnadene. Det blir likevel gjort en vurdering av om kostnadene ser rimelige ut i forholdet til prosjektbeskrivelsen.

Skattedirektoratet får kopi av alle godkjenningsbrev.

Målet er at behandlingen av søknaden skal skje i løpet av 2 uker. I gjennomsnitt er det en behandlingstid på 3 uker.

Om Innovasjon Norge

Innovasjon Norge har ansvar for førstebehandling av de innkomne søknadene til SkatteFUNN. Arbeidet er delegert de fylkesvise distriktskontorene (DK) som behandler søknadene fra foretak innen sitt fylke (par av fylker). På hvert DK er det en "superbruker". Denne personen har en viktig funksjon; behandler søknadene og fordeler øvrige søknader på andre saksbehandlere. Superbrukeren er også kontaktleddet til SkatteFUNN-sekretariatet (SF) i Forskningsrådet. Det er lederen på hvert DK som bestemmer hvor mye ressurser som skal settes inn i saksbehandlingen.

Det er inngått en samarbeidsavtale mellom IN og SF om fordeling av ansvarsoppgaver.

Ved oppstart av ordningen fikk IN en fast stykkpris for behandling av søknadene. Pga. det høye antall søknader er dette f.o.m. 2004 endret til en fast godtgjørelse pr. år for IN samlet.

Om Skattedirektoratet

Skatteetaten har ansvar for godkjenning av de endelige beløpene som kan føres som fradrag i skatt for kostnader til forsknings- og utviklingsarbeid i prosjekter godkjent av SkatteFUNN-sekretariatet. Som grunnlag for dette skal foretakene føre opp påløpte FoU-kostnader fordelt på prosjekt i eget vedleggskjema til selvangivelsen. Det skal også oppgis om ev. andre offentlige støttebidrag er brukt i prosjektet. Skjema skal også attesteres av foretakets revisor for å bekrefte at opplysningene er riktige. I tillegg står det i rettledningen til dette skjemaet at kostnadene må kunne dokumenteres i et prosjektregnskap som skal vise medgåtte timer for eget FoU-personale pr. person og andre prosjektrelaterte kostnader. Prosjektregnskapet skal ikke leveres inn sammen med selvangivelsen, men skal på oppfordring, dvs. ved kontroll, framlegges for likningsmyndighetene.

SkatteFUNN-ordningen er et eget emne i lignings-ABC som revideres årlig. Kontroll av foretak med SkatteFUNN-prosjekter er delegert til det lokale likningskontoret. Skattedirektoratet har kontakt med den ytre etat, først og fremst med fylkesskattekontorene. Det er årlige møter mellom Skattedirektoratet og fylkesskattekontorene. SkatteFUNN-ordningen har bare vært tema på disse årlige møtene en gang. Skattedirektoratet er likevel blitt kontaktet av fylkesskattekontorer eller lokale likningskontorer i en del konkrete SkatteFUNN-saker. Skd har utarbeidet et eget kompendium over

regelverket i SkatteFUNN. Ny informasjon om SkatteFUNN er ellers lagt ut på skatteetatens intranett.

Utbetaling av skattefradraget skjer fra Skattedirektoratet.

3.1.3. Oppsummering og konklusjoner fra brukerundersøkelsen og møter med offentlige etater

Brugerundersøkelsen viser klart at foretak med godkjente prosjekter er langt mer positive til ordningen enn foretak med avslåtte prosjekter. Av de innkomne søknadene blir en stor andel innvilget, rundt 75 prosent. Dette forsterker inntrykket av at næringslivet er tilfreds med ordningen. Foretakene er i stor grad fornøyd med den informasjonen om ordningen som ligger tilgjengelig på nettsiden www.skattefunn.no. Stort sett har foretakene den informasjon som er nødvendig for å fylle ut søknaden, og selve utfyllingen går også greit. Foretakene bruker i gjennomsnitt om lag 25 timer på utfylling av søknaden, og dette synes ikke urimelig høyt. I den grad de har behov for assistanse med utfyllingen, er de fornøyd med hjelpen de får fra SkatteFUNN-sekretariatet og Innovasjon Norge. Gjennomgående er de tilfreds med behandlingstiden for søknaden. Mange rapporterer om positive effekter av ordningen, bl.a. generelt mer fokus på FoU i foretakene.

Brugerundersøkelsen viser også at SkatteFUNN-ordningen er godt kjent. Det er få FoU-foretak som ikke kjenner til ordningen. Likevel viser kommentarer fra foretakene at forholdsvis mange ikke kjenner godt nok til regelverket. Spesielt gjelder dette at beregnet skattefradrag blir utbetalt i de tilfeller foretak ikke betaler skatt eller betaler lite skatt.

Men det er også en del "skjær i sjøen" som klart nyanserer det positive helhetsinntrykket. For det første er det en økende andel av søknadene som blir avslått, fra 14 % første året (2002) til 26 % i 2003 og 35 % i 2004. SkatteFUNN-sekretariatet forklarer den økte avslagsprosenten med at det er blitt en økende andel dårlige prosjekter. Det kan nok være en del av forklaringen. Bl.a. vil en del foretak med tidligere godkjente prosjekter gjerne fortsette med skattefradrag og viderefører prosjektet som nytt prosjekt. Ofte vil dette ikke lenger kunne karakteriseres som nyutvikling. Men det synes også klart at det første året ble godkjent en stor andel prosjekter pga. det høye antall søknader og tidspress for ferdigbehandling og at man valgte godkjenning framfor avslag i tvilstilfeller. Den økende avslagsprosenten kan ha ført til en mer kritisk holdning til ordningen og svekket det positive omdømme ordningen hadde i næringslivet i startfasen.

For det andre er det også en del negative kommentarer selv fra foretak med godkjente prosjekter. Flere foretak mener hele søknads- og godkjenningprosessen må

forenkles. Dette gjelder bl.a. selve søknadsskjemaet og den informasjonen som kreves. Det må også komme klarere fram hva som kreves i prosjektet for at det skal godkjennes, mer forutsigbarhet. Spesielt foretak med avslag etterlyser bedre bransjekunnskap i virkemiddelapparatet. Det klages på manglende kjennskap til FoU i diverse tjenesteytende virksomhet. Dette underbygges av SkatteFUNNs egen statistikk som viser høyere avslagsprosent i tjenesteytende virksomhet. Når dette er nevnt, skal man ikke avvise muligheten for at disse negative reaksjonene skyldes skuffelse over avslaget på søknaden.

Mange foretak, inkl. foretak med avslag, mener også det må komme klarere fram hva som skal vektlegges i søknaden og klager over at det er viktig med de riktige formuleringene for å få søknaden godkjent. Mange foretak har tatt konsekvensen av dette og bruker konsulenter med god kunnskap om SkatteFUNN til å utforme søknader for dermed lettere å få de godkjent. Utstrakt og økt bruk av konsulenter i søknadsutforming vil påføre foretakene ekstra kostnader, og må sies å være en negativ sideeffekt ved ordningen.

Flere mener også det må skje en forenkling i selve prosessen. Det er i dag tre etater involvert; SkatteFUNN-sekretariatet i Forskningsrådet, Innovasjon Norge og skatteetaten. Når det gjelder godkjenning eller ikke av det faglige innholdet, er det SkatteFUNN-sekretariatet som har det avgjørende ordet og får mest kritikk. Dette skyldes at sekretariatet i en god del tilfeller avslår prosjekter som Innovasjon Norge har anbefalt. Det er vanskelig å unngå at det kan oppstå faglig uenighet om godkjenning i enkeltprosjekter. Det kan bl.a. ha sammenheng med uklare kriterier for hva som er FoU. Innovasjon Norge har gjennomgående en mer liberal praksis med anbefaling av prosjekter og lar i en del tvilstilfeller SkatteFUNN-sekretariatet ta den endelige avgjørelsen. Det kan være uheldig hvis Innovasjon Norge bevisst bruker SkatteFUNN-sekretariatet som endelig instans for å unngå å ta upopulære avgjørelser overfor foretak i næringsrådet.

Mange klager på det detaljerte prosjektreknskapet som kreves av skatteetaten i ettertid. Dette kommer tydeligvis ikke klart nok fram i rettleidingen til ordningen. Et standard format for prosjektreknskap etterlyses. Dette er klart et punkt for forbedring. Mange er også kritiske til hva de karakteriserer som skatteetatens overprøving i ettertid. Noen enkelttilfeller kan tyde på at likningskontorene kan ha gått vel langt i sin skattekontrollfunksjon. Men all den tid ordningen er en skattefradragordning er det også skatteetatens plikt å foreta slike kontroller på linje med kontroll av andre skatteforhold. Ifølge skattemyndighetene er ikke SkatteFUNN spesielt prioritert. Men det er tydeligvis klare regionale forskjeller mellom skattekontorene hvor omfattende kontroller som blir foretatt. Noe mer likebehandling mellom regioner vil være en fordel.

Det at ordningen er en del av skattesystemet fører til ekstra ressursbruk i administrasjon av ordningen. Ved en ren tilskuddsordning ville skatteetatens nødvendige kontrollarbeid bortfalle. Det ville likevel være nødvendig med en etterkontroll av godkjente prosjekter, dvs. om de godkjente prosjektene er gjennomført i samsvar med planen og om de medgåtte kostnadene er reelle. Et opplegg for å kontrollere dette finnes i dag, nemlig foretakenes års- og sluttrapporter til Forskningsrådet. Disse brukes pr. i dag ikke til kontroll av om skattefradraget skal godkjennes eller ikke, men kunne vært brukt dersom en fulgte vanlige prosesser f.eks. knyttet til prosjekter i brukerstyrte programmer. Det er nødvendig å kontrollere at de faktiske utgiftene/tilskuddene er brukt ifølge godkjent søknadsbudsjett. Spørsmålet som vi vil komme nærmere tilbake til i evalueringen, er hvorvidt en annen kontrollordning ville fungere mer effektivt både for bedriftene og forvaltningen.

3.2. Innsatsaddisjonalitet

3.2.1. Om analysen

Delprosjektet om innsatsaddisjonalitet tar sikte på å tallfeste hvor mye ekstra FoU-innsats som utløses av hver krone bedriftene får tilført gjennom SkatteFUNN. Først og fremst studerer vi den direkte addisjonaliteten, dvs. om eksistensen av en støtteordning øker FoU-innsatsen *der og da*. Vi vil også analysere om det er en indirekte effekt på lang sikt, knyttet til at en økning av FoU-investeringene på kort sikt kan øke bedriftenes forskningskompetanse og dermed øke lønnsomheten i framtidige forskningsprosjekter, slik at de utfører mer FoU. Videre vil vi se spesifikt på økningen i FoU gjort i samarbeid med forskningsinstitusjoner, og om graden av addisjonalitet varierer mellom ulike typer foretak. For alle disse spørsmålene er det lettere å gi kvalifiserte svar dersom man har et datagrunnlag som strekker seg over flere år. I den første analysen av innsatsaddisjonalitet (Hægeland, Kjesbu og Møen, 2006), har vi derfor begrenset til å analysere den *direkte* addisjonaliteten. Også på dette punktet vil vi understreke at resultatene i rapporten er å betrakte som foreløpige. De andre spørsmålene vil først bli analysert i rapporten som kommer i 2007.

Analyse av innsatsaddisjonalitet går ut på å besvare et tilsynelatende enkelt spørsmål: Har innføringen av SkatteFUNN ført til at FoU-investeringene i næringslivet har økt? Når man skal besvare dette spørsmålet, støter man imidlertid raskt på store metodologiske utfordringer. Spørsmålet innebærer en kontrafaktisk analyse. Vi må sammenligne de faktiske FoU-investeringene med de investeringene som ville blitt foretatt dersom ordningen ikke var blitt innført. Ideelt sett bør et slikt spørsmål besvares ved bruk av et kontrollert eksperiment. Man ville i så fall delt foretakspopulasjonen i to tilfeldige grupper, hvorav den ene fikk tilbud om skattefradrag for FoU-investeringer og den

andre var en kontrollgruppe. Dette er imidlertid ikke mulig. SkatteFUNN-ordningen er intet eksperiment, det er en ordning som i all hovedsak er generell. Utfordringen i en ikke-eksperimentell sammenheng, som tilfellet er med SkatteFUNN, er å utlede fra historiske data, uten en formell kontrollgruppe, hva som ville vært situasjonen uten innføringen av SkatteFUNN. Med andre ord er utfordringen å finne "*effekten av SkatteFUNN, alt annet like*".

Ordningen slik den ble innført i 2002, var på mange måter ideell sett fra et rent evalueringssynspunkt. For å kvalifisere for støtte måtte bedriftene tilfredsstillende to av tre krav: Omsetningen måtte være mindre enn 80 millioner kr, balansen mindre enn 40 millioner og antall sysselsatte mindre enn 100. For den gruppen av selskapene som kvalifiserte, men lå tett oppunder disse størrelsesgrensene, burde det være mulig å finne en annen gruppe av selskaper som var ganske like, men som "tilfeldigvis" vippet over ett av de tre kravene og dermed ikke kvalifiserte. Dermed ville man kunne etterligne et kontrollert eksperiment med en behandlingsgruppe og en kontrollgruppe trukket fra den samme populasjonen, og hvor den eneste systematiske forskjellen ville være at den ene gruppen kvalifiserte for SkatteFUNN. Foreløpige analyser langs disse linjene indikerer imidlertid at det er lite å hente på å bruke en slik strategi.

Dette skyldes flere forhold: For det første viser det seg at det i hovedsak er mindre selskaper som benytter SkatteFUNN, slik at det er få selskaper i "behandlingsgruppen" som har en størrelse hvor man kan finne sammenlignbare selskaper som ikke kvalifiserte. For det andre var det kun en begrenset FoU-undersøkelse i 2002, slik at datagrunnlaget er magert, spesielt for små selskaper. Undersøkelsen var rettet inn mot å registrere selskaper med store FoU-investeringer. For det tredje var 2002 ordningens første år, slik at mange selskaper som kvalifiserte ikke synes å ha kjent til muligheten for å få skattefradrag. En evaluering vil dermed lett blande sammen to effekter; Forskningsrådets evne til å nå ut til potensielle brukere av ordningen i en tidlig fase, og ordningens effekt på dem som kjente til ordningen og benyttet seg av den.

Ordningen ble utvidet til å omfatte alle selskaper fra 2003. Med et slikt design er det langt vanskeligere å konstruere en god behandlings- og kontrollgruppe. En mulighet er å la behandlingsgruppen være alle selskaper i 2003, mens kontrollgruppen er alle selskaper i 2001, dvs en "før og etter-studie". Imidlertid er det store bevegelser i aggregerte FoU-investeringer fra år til år. Det er dermed vanskelig å etablere hvor mye av endringen fra 2001 til 2003 som skyldes SkatteFUNN, og hvor mye som skyldes andre faktorer som endret seg fra 2001 til 2003.

En mulig løsning på dette er å utnytte at selskaper kun får skattefradrag for prosjekter opp til 8 millioner (hvorav minst 4 millioner må være kjøpt fra en godkjent ekstern forskningsinstitusjon). Selskaper som planla å investere mer enn 8 millioner kroner i FoU i 2003, fikk derved intet insentiv til å øke sine forskningsinvesteringer utover hva de ville gjort i fravær av SkatteFUNN siden en slik økning ikke vil gi økt skattefradrag. SkatteFUNN reduserer mao. ikke marginalprisen på FoU for selskaper som i utgangspunktet ligger over 8 millioner kroner. Selskaper som i fravær av SkatteFUNN ville investert mindre enn 8 millioner i FoU, får derimot refundert 18-20% av hver *ekstra* krone de investerer inntil de når taket på 8 millioner.

Hvis forskningsinvesteringer er prisfølsomme, og de administrative kostnadene knyttet til å gå inn i ordningen ikke overstiger skattefradraget, skulle vi dermed se sterkere vekst i FoU-investeringer for selskaper som ville utført mindre enn 8 millioner kroner i fravær av ordningen enn blant selskaper som ville utført mer enn 8 millioner kroner i fravær av ordningen. Man kan imidlertid straks merke seg at å definere behandlings- og kontrollgrupper langs disse linjene er langt mer problematisk enn det som ble beskrevet i tilknytning til 2002-regelverket. Det kontrafaktiske spørsmålet evalueringen skal svare på er hva selskapene ville gjort i fravær av ordningen, og for å svare på det trenger vi å vite om selskapene ville ligget over eller under 8 millioner kroner i fravær av ordningen. Problemstillingen synes dermed å bite seg selv i halen, men det er formodentlig enklere å predikere om et selskap vil bruke mer eller mindre enn 8 millioner kroner på FoU enn å predikere det nøyaktige investeringsbeløpet. Dersom man aksepterer dette premisset og lykkes i å operasjonalisere det, reiser det seg imidlertid et annet spørsmål: Er en kontrollgruppe definert på denne måten tilstrekkelig lik behandlingsgruppen til å kunne fortelle oss hva behandlingsgruppen ville gjort dersom de ikke hadde blitt subsidiert gjennom SkatteFUNN? Vår strategi på dette punktet er som følger: Vi fjerner de aller største FoU-aktørene fra kontrollgruppen. Vi definerer de "aller største" aktørene som selskaper som i minst ett tidligere år er observert med over 40 millioner kroner i FoU-investeringer. Videre fjerner vi selskaper som aldri tidligere har utført FoU fra behandlingsgruppen. Vi antar så at uobserverbare forskjeller mellom de gjenværende selskapene i behandlings- og kontrollgruppen hovedsakelig slår ut i *nivået* på FoU-investeringene, og at gjennomsnittlig *endring* i FoU-investeringene fra 2001 til 2003 ville vært tilnærmet lik i fravær av SkatteFUNN. Effekten av observerbare forskjeller kontrollerer vi for ved å gjennomføre sammenligningen innefor et regresjonsrammeverk.

I denne første analysen benytter vi oss primært av data fra SSBs egne FoU-undersøkelser, kombinert med data fra ligningsmyndighetene. Vi vil her klassifisere

selskaper til behandlings- og kontrollgruppe basert på deres maksimale FoU-investering i årene før SkatteFUNN ble innført. Vi vil i det følgende omtale selskaper som tidligere er observert med FoU-investeringer mellom 0 og 8 millioner kroner som "små FoU-foretak". Selskaper som i minst ett tidligere år er observert med 8 millioner kroner eller mer i FoU-investeringer, men aldri over 40 millioner kroner, vil vi kalle "store FoU-foretak". Vi sammenligner *veksten* i FoU-investeringer for små og store FoU-foretak. Utvalget vil dermed begrenses til selskaper som er med både i FoU-undersøkelsen for 2001 og i FoU-undersøkelsen for 2003. Det er 715 "små" FoU-foretak som er med i begge år, og 243 "store" FoU-foretak. Når vi tar med observasjoner for alle årene tilbake til 1993, får vi et panel med i alt 3766 observasjoner av FoU-vekst. I tillegg til de FoU-utførende foretakene kommer foretak som er med i FoU-undersøkelsene, men som ikke rapporterer FoU i noe år.

3.2.2. Resultater

Små FoU-foretak har relativt sterk vekst i FoU-investeringene fra 2001 til 2003, mens store FoU-foretak har svakt negativ vekst. Dette indikerer at SkatteFUNN virker positivt for bedrifter som investerer mindre enn 8 millioner kroner i FoU. FoU-veksten i tidligere perioder gir imidlertid grunn til en viss bekymring om forutsetningene for identifikasjon holder. Vi ser at små og store FoU-foretak har noenlunde lik utvikling fra 1995 til 1997 og fra 1997 til 1999, men fra 1999 til 2001 har små selskaper langt sterkere vekst enn store selskaper selv om SkatteFUNN ennå ikke var innført. Man må derfor være forsiktig med å tilskrive forskjellen mellom små og store selskaper fra 2001 til 2003 SkatteFUNN alene².

Hvis vi sammenligner foretak som benyttet SkatteFUNN med foretak som ikke benyttet ordningen, finner vi at SkatteFUNN-foretak har en langt sterkere vekst i sine FoU-investeringer enn foretak som ikke benytter SkatteFUNN. Man kan ikke tolke disse forskjellene kausalt som effekter av SkatteFUNN. Signifikante koeffisienter er imidlertid *konsistent* med at SkatteFUNN stimulerer til økt FoU, mens fravær av signifikante effekter ville sådd betydelig tvil om ordningen. Det er også interessant å merke seg at forskjellen i FoU-vekst mellom SkatteFUNN-foretak og andre FoU-foretak er langt større blant små FoU-foretak enn blant store.

Blant selskaper som ikke investerer i FoU, finner vi at sannsynligheten for å begynne og investere i FoU er markant høyere i 2003 enn i tidligere år. På samme måte er sannsynligheten for å fortsette og investere i FoU for FoU-utførende foretak høyest i 2003. Vi kan ikke vite om dette skyldes innføringen av SkatteFUNN

² I framtidige modellutvidelser vil vi forsøke å inkludere flere kontrollvariable for å utforske dette nærmere. Eksempler på interessante variabler er direkte FoU-subsidier og likviditet.

eller andre utviklingstrekk i økonomien. Det synes å være en relativt jevn trend mot økt sannsynlighet både for å begynne og investere i FoU, og for å fortsette og investere i FoU når man først har begynt. Det vi kan merke oss er at resultatet er konsistente med at SkatteFUNN-ordningen virker positivt på FoU-aktiviteten.

3.2.3. Oppsummering og videre planer

Endringen i utformingen av SkatteFUNN-ordningen fra 2002 til 2003, var ikke optimal fra et evaluerings-synspunkt. Evalueringen skal belyse en kontrafaktisk situasjon, nemlig hva som ville vært situasjonen om SkatteFUNN-ordningen ikke hadde blitt innført. Slik evaluering er viktig, men lar seg ikke alltid gjennomføre. God evalueringspraksis krever at muligheten for å evaluere bygges inn i ordningen, og dette er en viktig lærdom man bør trekke fra SkatteFUNN. Ordningen slik det har fungert siden 2003 produserer lite informasjon om hva som ville vært situasjonen om ordningen ikke var blitt innført, fordi ordningen er nær universell.

Den foreløpige analysen av hvorvidt SkatteFUNN-ordningen har ført til mer FoU, har begrenset seg til utvalget av foretak som omfattes av FoU-undersøkelsen. Da faller en vesentlig del av SkatteFUNN-foretakene og SkatteFUNN-prosjektene utenfor analysen, siden FoU-undersøkelsen omfatter foretak med minst 10 ansatte, og en stor andel av SkatteFUNN-midlene, både målt i faktisk tilskudd eller skattefradrag eller i antall prosjekter, faktisk går til små bedrifter. De funnene vi har rapportert her er i utgangspunktet gyldige for den populasjonen av bedrifter vi ser på. Man kan ikke uten videre generalisere resultatene til de mindre bedriftene, selv om nok mange av de samme insentivene og beslutningsmekanismene også gjør seg gjeldende for de mindre bedriftene.

Det er utfordrende nok å analysere i hvilken grad SkatteFUNN har utløst mer FoU-innsats når man har informasjon om bedriftenes tidligere FoU-innsats som er samlet inn uavhengig av selve ordningen, slik man har gjennom eldre FoU-undersøkelser. For de mindre bedriftene har vi ikke denne informasjonen. I lys av dette vil vi i videre analyser av innsatsaddisjonalitet justere analyseopplegget noe, for om mulig å få bedre grep på tallfesting av addisjonalitetseffekten for de mindre bedriftene.

I den forbindelse er det to angrepsmåter vi vil forfølge. Den første består kort sagt i å fremskaffe systematisk informasjon om tidligere FoU-aktivitet også i små foretak. En viktig kilde til dette er SkatteFUNN-databasen. I søknadsprosessen for SkatteFUNN blir foretakene bedt om å oppgi "tidligere" FoU-aktivitet. En svakhet knyttet til denne informasjonskilden er at den bare omfatter foretak som faktisk søker om støtte gjennom SkatteFUNN, og ikke hele populasjonen av

foretak. Dette gjør at spørsmålet som kan besvares, blir et annet. Vi kan ikke gi svar på spørsmålet "Hvor mye har SkatteFUNN-ordningen økt total FoU-innsats i en gjennomsnittsbedrift?", fordi vi ikke får med oss de som faktisk velger ikke å søke på ordningen. Det vi kan ha håp om å gi svar på ved en analyse basert på disse dataene, er i hvilken grad foretak som faktisk søker SkatteFUNN-ordningen, øker sin FoU-innsats. En annen mulig kilde til informasjon om tidligere FoU-innsats er andre deler av virkemiddelapparatet, både nåværende og tidligere ordninger.

Vi vil også prøve ut en mer indirekte angrepsmetode for å forsøke å identifisere addisjonalitetseffekter av SkatteFUNN-ordningen. Denne metoden er i prinsippet ikke avhengig av informasjon om tidligere FoU-aktivitet. Ideen er som følger: Dersom et SkatteFUNN-prosjekt faktisk medfører en økning i bedriftens FoU-aktivitet, vil et prosjekt av en viss størrelse, i alle fall i små bedrifter, gi seg utslag i endringer i størrelser som vi uansett observerer. For eksempel vil det være slik at en økning i FoU-aktiviteten alt annet like, vil medføre enten økt sysselsetting eller at arbeidsinnsats vris bort fra direkte "produktiv" virksomhet. På kort sikt vil vi derfor forvente å finne en nedgang i arbeidsproduktiviteten (produksjon målt ved salg/utførte timeverk) i bedrifter som øker sin FoU-aktivitet. Videre er det også interessant å se på hvordan kompetanseprofilen i SkatteFUNN-bedriftene endrer seg i forhold til andre bedrifter. Slike analyser kan ikke gi noe direkte estimat på om og hvor mye FoU-innsatsen øker på grunn av SkatteFUNN, men de vil gi en krysspeiling og en pekepinn på om de endringene vi ser i andre deler av datamaterialet virker troverdige.

4. Framdrift på andre igangsatte delprosjekter

4.1. Skattetilpasning

Delprosjektet har oppstart i 2006 og rapport skal foreligge i 2007. I 2005 har prosjektmedarbeider deltatt på de intervjuene som har vært foretatt med Innovasjon Norge, Skattefunnsekretariatet og Skattedirektoratet. Intervjuene, særlig med SKD, har gitt indikasjoner på hvordan skattetilpasninger lettest kan foregå – gjennom overdreven timeverksføring og/eller ved å blåse opp timeverkskostnader.

På bakgrunn av de opplysningene som har kommet fram ved intervjuene kan det virke som at den mest hensiktsmessige empiriske framgangsmåten for å avdekke reklassifisering av kostnader mm er å foreta en direkte sammenligning av kostnadene i SkatteFUNN-prosjekter med annen FoU i næringslivet.

Indikatorer som peker seg ut kan være:

- $\frac{\text{FoUkostnader}}{\text{FoUårsverk}}$ (indikator for timekostnad og andre kostnader pr. førte time)
- $\frac{\text{FoUkostnader}}{\text{FoUpersonale}}$ (indikator for timekostnader, førte timer og andre kostnader pr. ansatt)
- $\frac{\text{FoUårsverk}}{\text{FoUpersonale}}$ (indikator for førte timer pr. ansatt)

Forundersøkelsene har avdekket at dataene i SkatteFUNN-basen er lite egnet for å vurdere realismen i nivået på FoU-kostnadene som det kreves fradrag for. Vi har derfor tatt kontakt med et fylkesskattekontor og samlet inn prosjektrengskaper, timelister mm. for om lag 160 selskaper for 2003 og 2004. Delprosjektets første oppgave vil være å vurdere disse prosjektrengskapene og forsøke å få dem inn på en felles, elektronisk og analyserbar form.

4.2. SkatteFUNN evalueringen – Måling av bedriftenes atferdsaddisjonalitet³

Følgende aktiviteter er gjennomført i 2005 i delprosjektet "Måling av bedriftenes atferdsaddisjonalitet".

Datainnsamling 2005 "Førundersøkelse"

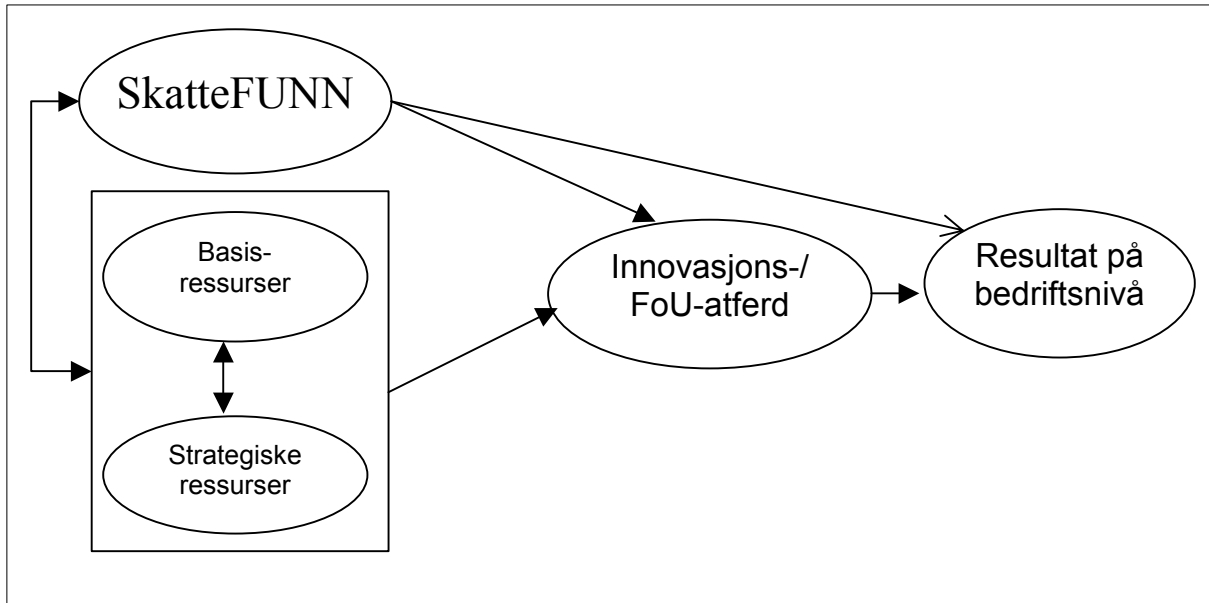
Første kvartal 2005 ble brukt til å utarbeide spørreskjema og teste dette. Spørreskjemaet (se vedlegg) ble testet på representanter fra bedrifter som er med i SkatteFUNN-ordningen og som var med i forstudien. Spørreskjemaet ble også testet med "peer review" før det ble sendt ut. Vi har valgt å bruke dataprogrammet "Questback" til datainnsamlingen. Dette innebærer at respondentene får tilsendt et elektronisk spørreskjema som er stillet til den som er oppgitt som prosjektleder i søknaden. Valget av elektronisk spørreskjema ble foretatt på bakgrunn av at selve søknadsprosessen er elektronisk. Vi har derfor tilgang til alle relevante e-post adresser. Etter at en besluttet å fravike den opprinnelige plan med telefonintervju fant en ut at det ville være mulig å gjøre en totalutvalgsundersøkelse. Dette vil gi et bedre grunnlag for utvalget ved oppfølgingsundersøkelsen og den valgte teknologi muliggjør dette uten å fordyre prosjektet. Bedrifter som har flere skatteFUNN-finansierte prosjekter svarer imidlertid bare for ett av prosjektene.

Analysemodell

Vi arbeider ut fra en analysemodell som er teoretisk fundert i et ressursbasert perspektiv og et strategisk entreprenørskapsperspektiv. Fokus rettes mot bedriftenes ressursbase og deres evne til å endre og utvikle denne ressursbasen og hvordan dette påvirker FoU- og innovasjonsatferd og derigjennom markedsposisjon og resultater. FoU-prosjekter som er finansiert ved hjelp av SkatteFUNN kan dels bidra til å utvikle ressursene i bedrifter (f.eks. kunnskap, ny teknologi), og dels bidra til å endre FoU-/innovasjonsatferd i bedriftene. Bedriftenes innovasjons-/FoU- atferd kan altså påvirkes både direkte og indirekte. Det samme gjelder resultatene på bedriftsnivå. Dette er illustrert i figur 4.1.

³ Dette avsnittet er basert på innspill fra Gry Alsos ved Nordlandsforskning.

Figur 4-1. Analysemodell bedriftens atferdsaddisjonalitet - bedriftsnivå

I arbeidsnotatet som skal foreligge før utgangen av andre kvartal 2006 vil vi redegjøre for det teoretiske rammeverk som ligger bak analysemodellen, dette er for øvrig skissert i SkatteFUNN-avtalen.

De ulike elementene i analysemodellen blir målt på følgende måte:

Tabell 4.1. Analyseelementer, mål og spørsmål

Analyseelement	Mål	Spørsmålsnr. i spørreskjemaet
Strategiske ressurser	Entreprenøriell orientering Dynamisk kapabiliteter (DK) Nettverk/styre	15,16,17 18,19, 24 22
Basisressurser	Finansielle ressurser Kompetanse	20,21
Innovasjons/FoU-atferd	FoU/innovasjons atferd SSBs innovasjonsundersøkelse	10, 23,25 7,8,9,10,11,13,14
Omgivelser	Dynamikk Ressursrikdom (munificence)	26
Resultat	Resultatmål	27,28,29,30,31,32

I tillegg tas det også hensyn til at det foreligger resultat på prosjektnivå. Det er utarbeidet en egen analysemodell for dette.

Prosjektgruppen har et eget system for å fange opp tilbakemeldinger fra respondentene.

Datafangst

En gang per måned mottar vi en liste i excel-format fra NFR. Dette er en liste med data på søkere som har fått godkjent prosjekt. Etter gjennomgang av listen hvor bedrifter som har fått godkjent flere prosjekter blir valgt ut med ett prosjekt, sendes surveyen umiddelbart

ut til respondentene. I tabellen under gis det en oversikt over når spørreskjemaet ble sendt til de ulike kullene, purredatoer samt måten bedriftene ble kontaktet på. Vår erfaring er at tirsdag og onsdag er de ukedagene som gir best respons.

Svarprosenten er vist i tabellen nedenfor. Den må vurderes som svært tilfredsstillende med tanke på at det er en frivillig undersøkelse, også når en sammenligner med svarprosent fra andre tilsvarende bedriftsundersøkelser hvor 30-40% anses som tilfredsstillende.

Tabell 4.2. Oversikt over utsendelse av spørreskjemaet i 2005

Kull	1. utsendelse	1. purring	2. purring	Kontaktmåte
Mai	30 juni	7. juli	4. august	E-post
Juni	7. juli	21. juli	10. august	E-post
Juli	10. august	21. august	5. september	E-post
August	19. september	27. september	11. oktober	E-post
September	20. oktober	27. oktober	9. november	E-post
Oktober	17. november	23. november	7. desember	E-post
November	13. desember	19. desember	3.januar	E-post
Desember	8. februar	15. februar		

Tabell 4.3. Utsendelser og svarandel 2005

Kull	Utsendte	Svar	Svarprosent
Mai	49	38	78
Juni	49	34	69
Juli	44	29	66
August	48	36	75
September	29	23	79
Oktober	98	74	76
November	152	114	75
Desember	1008		
Totalt	469	348	74

4.3. SkatteFUNN-ordningen sammenliknet med liknende ordninger internasjonalt

Arbeidet i dette delprosjektet nærmer seg nå slutten og utkast til rapport ble overlevert ved utgangen av 1.kvartal 2006. Prosjektet skal beskrive skattebaserte FoU-tilskudd i ulike land, vise hvordan slike ordninger har blitt evaluert, og hvilke konklusjoner som har vært trukket på bakgrunn av evalueringene. Hensikten med denne delen av evalueringen er selvsagt å lære av andre.

Går man ti år tilbake i tid, var det ikke vanlig med skattebaserte tilskuddsordninger i OECD-området. Skattebaserte ordninger er dels ordninger med fradrag for FoU-utgifter i inntekten før skatt og fradrag i skatt for deler av FoU-kostnadene. Blant de landene som midt på 1990-tallet hadde slike ordninger, var det egentlig bare Canada som hadde en ordning som liknet på dagens SkatteFUNN-ordning. Vi har derfor brukt en del ressurser i prosjektet på å studere evalueringer av dette systemet siden det har fått virke i så mange år. Nederland hadde også et system som ga fradragmuligheter for FoU-kostnader i skatt, men bare knyttet til lønnskostnader brukt til FoU. Også nederlandske erfaringer omtales i rapporten. Noen land (Frankrike, Japan, Spania og USA) hadde såkalte inkrementelt baserte FoU-skatteregler. De innebærer at dersom man øker sin FoU-innsats utover foregående års innsats, beregnet på en spesiell måte som varierer noe mellom land, så fikk man skattefradrag for deler av denne økningen. Endelig har noen land ordninger med overavskrivning av FoU-kostnader. Disse innebærer at man får fratrukket mer enn selve FoU-kostnaden før skatte betales. Australia er kanskje mest kjent for denne ordningen og har hatt det lang tid. Også Danmark har en slik ordning. Over tid har den vært en endring i systemene i retning av den canadiske volumbaserte ordningen. SkatteFUNN-ordningen i Norge som ble innført i 2002 er typisk i så måte. Japan har endret sitt system fra et inkrementelt til et volumbasert system og Frankrike har innført en volumkomponent i tillegg til sin inkrementelle komponent. Det samme har Spania. Portugal har innført et blandet system som Spania, mens Mexico har nylig innført et rent volumbasert system som det canadiske og norske. Irland har derimot "kopiert" den amerikanske løsningen også satsmessig. Storbritannia har nylig innført systemet med overavskrivning av FoU-kostnader som det australske systemet lenge har hatt.

Noen land som har hatt slike skattebaserte ordninger lenge, har evaluert sitt system og slike er lett tilgjengelige og blir vurdert i rapporten. Vi har ikke valgt å presentere alle mulige evalueringer, men lagt vekt på å presentere de canadiske og australske erfaringene i detalj og erfaringer fra en del andre land noe mer overfladisk. Vi har i tillegg valgt å inkludere økonomiske analyser av skattebaserte ordningen som benytter et panel av flere land over tid. Slike analyser

er interessante for vår evaluering av to grunner. For det første fordi det metodiske verktøyet ligger nær opp til det vi har valgt i vår evaluering, jf. kap. 1 i denne årsrapporten. For det andre fordi en slik metode kan utnytte informasjon fra mange land over en rekke år for å danne seg et bilde av f.eks. effekten av skatte-subsidien på FoU-nivået. En av de studiene vi legger vekt på har f.eks. kommet fram til at når brukerprisen på FoU-reduseres med en prosent, vil FoU-nivået i forhold til bruttoproduktet i næringslivet øke med en prosent på lang sikt. Anvendte vi dette resultatet direkte på Norge, skulle vi forvente en betydelig økning i FoU-nivået i næringslivet på lang sikt og at den økningen vi har sett hittil, dvs. kortsiktseffekten av lavere brukerpris som følge av SkatteFUNN, bare utgjør en beskjeden del av den langsiktige økning i næringslivets FoU-aktivitet.

4.4. Resultataddisjonalitet

Aktiviteten på dette delprosjektet har så langt vært noe mindre enn opprinnelig planlagt. Det skyldes i hovedsak at vi har ment det ville være best å vente på å få databaser med 2004 tall med før økonomiske undersøkelser settes i gang. Det er en vanlig oppfatning at resultater av FoU-aktivitet først og fremst vil vise seg etter enn viss tid og at kortsiktige effekter vil være små og således kunne gi misvisende inntrykk av effektene. På den annen side har vi, om enn mer tilfeldig og sporadisk, hatt kontakt med foretak som mener de har kunnet se positive resultater av SkatteFUNN-prosjekter allerede. De har forklart dette med at for dem har slike prosjekt vært mer av utviklingstypen med kort vei fram til kommersialisering, enn forskningsprosjekt hvor veien fram til resultater normalt forventes å være lengre. Vi har sett på nyere studier i litteraturen i arbeidet med spesifisering av modellalternativer som vil bli testet. Hovedinnsatsen i prosjektet vil komme i månedene framover.

5. Sammendrag av foreløpige resultater basert på undersøkelsene

I dette kapitlet gir vi en oppsummering av noen hovedpunkter i analysene i kapitlene 2 til 4 foran. De første åtte punktene oppsummerer noen empiriske karakteristika ved ordningen slik den har fungert hittil. Disse punktene retter seg ikke direkte mot noen spesiell del av evalueringen. Punktene ni og ti knytter seg til brukernes erfaringer og administrative forhold ved ordningen som inngår som en del av evalueringens punkt om administrative forhold ved SkatteFUNN-ordningen. Det siste punktet er den foreløpige konklusjonen fra arbeidet med SkatteFUNNs virkning på foretakenes FoU-aktivitet.

1. Antallet SkatteFUNN-søknader har sunket fra toppnivået i 2003 til 2005 og nivået i siste år var lavere enn i startåret 2002.
2. Den samme utviklingen finner vi i antall godkjente SkatteFUNN-søknader, men dog slik at godkjenningssprosenten har økt litt fra 2004 til 2005. Budsjetterte FoU-utgifter i godkjente prosjekter har sunket litt fra 2004 til 2005.
3. Tre fjerdedeler av godkjente SkatteFUNN-prosjekt er flerårige og gjennomsnittlig varighet på alle prosjektene er vel to år. I 2005 var det vel 5000 pågående prosjekt. Også dette er en nedgang i forhold de to foregående årene.
4. Et stort flertall av de innsendte prosjektene er knyttet til foretak innen industri eller forretningsmessig tjenesteyting. Industriprosjekter har gjennomgående høy relativ godkjenningssgrad.
5. En vesentlig andel av søknadene blir fortsatt innsendt sent på året. Halvparten av søknadene sendes inn i november og desember. Godkjenningssprosenten er lavest sent på året.
6. Budsjetterte FoU-utgifter i godkjente SkatteFUNN-prosjekt var nesten 10 mrd. kr. i 2004. Ifølge Skattedirektoratets tall var de faktiske FoU-utgiftene knapt 8 mrd. kr. dette året. Det er særlig de minste foretakene som har lave tall for faktiske utgifter sammenliknet med budsjetterte utgifter.
7. Samlet skattefradrag var 1 301 mill. kr. i 2004. Av dette ble 925 mill. kr. utbetalt som "tilskudd". Samlet skattefradrag utgjorde knapt 17 prosent av faktiske FoU-utgifter og har vært konstant i perioden 2002-2004. Andelen utbetalt fradrag i forhold til samlet fradrag har falt svakt over tid, men var fortsatt 71 prosent i 2004. SkatteFUNN er derfor fortsatt i hovedsak en "tilskuddsordning" for FoU-utgifter.
8. Ser vi på populasjonen av aksjeselskaper alene (nesten 90 000 foretak), var det vel 3 prosent av disse som var SkatteFUNN-foretak i 2004. Disse foretakene er gjennomgående større enn hele populasjonen av AS'er. De står for neste 12 prosent av de sysselsatte og vel 14 prosent av bearbeidingsverdien slik at gjennomsnittsprодуктивiteten er høyere i SkatteFUNN-foretak enn for andre AS'er. Dette henger sammen med at SkatteFUNN-foretakene er konsentrert i industri og forretningsmessig tjenesteyting. Gjennomsnittlig subsidiebeløp per ansatt i SkatteFUNN-foretak var knapt 9 000 kr. i 2004. For foretak i forretningsmessig tjenesteyting var dette beløpet vel 25 000 kr.
9. Den gjennomførte brukerundersøkelsen viser at SkatteFUNN-ordningen er godt kjent i næringslivet. Foretakene er stort sett fornøyde med ordningen og rapporterer om positive effekter av ordningen. Mange foretak mener søknads- og godkjenningssprosessen bør forenkles, kriteriene for godkjenning klargjøres og at fradagsreglene må blir klarere. Ordningen fungerer best for foretak som er kjent med virkemiddelapparatet og foretak innen tjenesteytende næringer mener apparatet mangler tilstrekkelig relevant bransjekunnskap.
10. Mange foretak klager på det detaljerte produktregnskapet som kreves av skatteetaten i ettertid og etterlyser at dette bør komme klarere fram i rettleidingen. At ordningen er en del av skattesystemet fører nok til ekstra ressursbruk både for foretakene og for administreringen av ordningen. Sett på bakgrunn av at over 70 prosent av subsidiebeløpet utbetales som tilskudd og ikke er fradrag i skatt, er dette et viktig aspekt å vurdere nærmere i den videre evalueringen av ordningen.
11. Sammenliknes foretak som har benyttet SkatteFUNN med foretak som ikke har benyttet ordningen, viser våre undersøkelser at SkatteFUNN-foretak har en langt sterkere vekst i sine FoU-investeringer enn andre foretak. Selv om en ikke kan tolke dette kausalt, er imidlertid dette

konsistent med at SkatteFUNN stimulerer til økt FoU. Det er også verd å merke seg at forskjellen i FoU-vekst mellom SkatteFUNN-foretak og andre FoU-foretak er langt større blant små FoU-foretak enn blant store. Blant foretak som ikke investerer i FoU finner vi at sannsynligheten for å begynne å investere i FoU er markant høyere i 2003 enn i tidligere år.

Litteratur

Cappelen, Å., F. Foyn, T. Hægeland, K. A. Kjesbu, J. Møen, G. Petterson og A. Raknerud (2005): *Årsrapport for SkatteFUNN-evalueringen - 2004*, Rapporter 2005/12, Statistisk sentralbyrå, Oslo.

Foyn, F. og K. A. Kjesbu (2006): *Brukernes vurdering av SkatteFUNN-ordningen*, Rapporter 2006/7, Statistisk sentralbyrå, Oslo

Hægeland, T., K. A. Kjesbu og J. Møen (2006): *Fører SkatteFUNN-ordningen til økt FoU-innsats?* Rapporter 2006/12, Statistisk sentralbyrå, Oslo

K.A. Kjesbu (2006): *Dokumentasjon av tidsseriebase for FoU-data*. Notater 2006/14, Statistisk sentralbyrå, Oslo.

Evaluering av SkatteFUNN – spørreskjema for analyse av adferdsaddisjonalitet

Evaluering av SkatteFUNN - prosjekter godkjent juni

Denne undersøkelsen er en del av evalueringen av SkatteFUNN-ordningen som gjennomføres av Nordlandsforskning i samarbeid med Statistisk Sentralbyrå. Undersøkelsen gjennomføres på oppdrag fra Norges Forskningsråd.

Du er trukket ut til å delta i undersøkelsen fordi din bedrift fikk godkjent et SkatteFUNN prosjekt i juni 2005, og du er oppført som kontaktperson. Dine svar er viktige for å kunne forbedre SkatteFUNN-ordningen. Det vil ta deg ca 15-20 minutter å besvare spørsmålene.

Denne undersøkelsen omfatter det SkatteFUNN-prosjektet dere fikk godkjent i juni 2005. Når det refereres til prosjektet i undersøkelsen, er det dette SkatteFUNN-prosjektet som menes.

Vi gjør oppmerksom på at Nordlandsforskning vil ivareta din anonymitet. Dine svar vil kun bli benyttet i statistiske framstillinger, og det vil ikke være mulig å identifisere den enkelte bedrift.

På forhånd takk for hjelpen!

Når ble det søkt om SkatteFUNN-finansiering for prosjektet?

(Alle spørsmål gjelder det prosjektet bedriften fikk godkjent SkatteFUNN-finansiering for i juni 05)

- Før prosjektet ble igangsatt
- I en tidlig fase av prosjektgjennomføringen
- I en sen fase av prosjektgjennomføringen
- Etter at prosjektet ble avsluttet

I hvilken grad var SkatteFUNN utløsende for at prosjektet ble initiert?

Vennligst angi svaret på en skala fra 1 til 7 der 1 betyr i svært liten grad og 7 betyr i svært stor grad.

- 1   2   3   4   5   6   7

Når ble prosjektet igangsatt?

- Velg svaralternativ - ▾

Når forventes prosjektet ferdigstilt?

- Velg svaralternativ -

Hva ville skjedd med FoU-prosjektet dersom det ikke hadde blitt godkjent som SkatteFUNN-prosjekt?

- Gjennomført uten endringer; samme skala og tidsskjema
- Gjennomført i samme skala, men på et senere tidspunkt
- Gjennomført på samme tidspunkt, men i en mer begrenset skala
- Gjennomført, men i en mer begrenset skala og på et senere tidspunkt
- Utsatt på ubestemt tid
- Prosjektet ville ikke blitt gjennomført
- Vet ikke

I hvilken grad passer SkatteFUNN-prosjektet inn i forhold til...?

Vennligst angi et svar for hver linje på en skala fra 1 til 7. 1= I svært liten grad og 7= I svært stor grad.

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
Sentrale områder i Dagens forretningsstrategi for bedriften	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sentrale områder i Framtidig forretningsstrategi for bedriften	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sentrale områder i Dagens teknologistrategi i bedriften	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sentrale områder i Framtidig teknologistrategi i bedriften	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hva kjennetegner bedriftens FoU-aktivitet slik den har vært de tre siste årene?

- Bedriften driver regelmessig FoU-virksomhet
- Bedriften driver FoU-virksomhet i perioder
- Bedriften driver sjelden eller aldri FoU-virksomhet

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene introdusert produkter eller tjenester på markedet som er nye eller vesentlig endrede fra bedriftens tidligere produkter?

Vennligst angi svaret på en skala fra 1-7. 1= Nei, eller i svært liten grad. 7=I svært stor grad.

1 2 3 4 5 6 7

This box is shown in preview only.

The following criteria must be fulfilled for this question to be shown :

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene introdusert produkter eller tjenester på markedet som er nye eller vesentlig endrede fra bedriftens tidligere produkter? - 4

or

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene introdusert produkter eller tjenester på markedet som er nye eller vesentlig endrede fra bedriftens tidligere produkter? - 5

or

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene introdusert produkter eller tjenester på markedet som er nye eller vesentlig endrede fra bedriftens tidligere produkter? - 6

or

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene introdusert produkter eller tjenester på markedet som er nye eller vesentlig endrede fra bedriftens tidligere produkter? - 7

Hvem utviklet disse produktene/tjenestene? (Kryss av for det alternativet som passer best)

- De ble i hovedsak utviklet i bedriften/konsernet
- De ble utviklet i bedriften i samarbeid med andre bedrifter eller FoU-miljøer
- De ble i hovedsak utviklet av andre bedrifter eller FoU-miljøer

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene introdusert produkter eller tjenester som er nye eller vesentlig forbedrede - ikke bare for bedriften, men også for bedriftens marked?

Vennligst angi svaret på en skala fra 1-7. 1= Nei, eller i svært liten grad. 7=I svært stor grad.

1 2 3 4 5 6 7

This box is shown in preview only.

The following criteria must be fulfilled for this question to be shown :

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene introdusert produkter eller tjenester som er nye eller vesentlig forbedrede - ikke bare for bedriften, men også for bedriftens marked? - 4

or

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene introdusert produkter eller tjenester som er nye eller vesentlig forbedrede - ikke bare for bedriften, men også for bedriftens marked? - 5

or

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene introdusert produkter eller tjenester som er nye eller vesentlig forbedrede - ikke bare for bedriften, men også for bedriftens marked? - 6

or

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene introdusert produkter eller tjenester som er nye eller vesentlig forbedrede - ikke bare for bedriften, men også for bedriftens marked? - 7

Hvem utviklet disse produktene/tjenestene? (Kryss av for det alternativet som passer best)

- De ble i hovedsak utviklet i bedriften/konsernet
- De ble utviklet i bedriften i samarbeid med andre bedrifter eller FoU-miljøer
- De ble i hovedsak utviklet av andre bedrifter eller FoU-miljøer

Hvor vil du si at ideene til bedriftens nye produkter eller tjenester kommer fra?

Vennligst angi et svar for hver linje på en skala fra 1 til 7. 1= I svært liten grad og 7= I svært stor grad.

	1	2	3	4	5	6	7
Observasjon av kunders behov eller problemer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Observasjon av konkurrenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Problemer med eksisterende produkter, tjenester eller produksjonsprosesser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samspill med leverandører eller forhandlere	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samspill med universitet, høyskole eller forskningsinstitutt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samspill med investorer eller finansieringsmiljø	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene tatt i bruk nye eller vesentlig forbedrede prosesser, inkludert metoder for levering av varer og tjenester?

Vennligst angi svaret på en skala fra 1-7. 1= Nei, eller i svært liten grad. 7=I svært stor grad.

1   2   3   4   5   6   7

This box is shown in preview only.

The following criteria must be fulfilled for this question to be shown :

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene tatt i bruk nye eller vesentlig forbedrede prosesser, inkludert metoder for levering av varer og tjenester? - 4

or

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene tatt i bruk nye eller vesentlig forbedrede prosesser, inkludert metoder for levering av varer og tjenester? - 5

or

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene tatt i bruk nye eller vesentlig forbedrede prosesser, inkludert metoder for levering av varer og tjenester? - 6

or

Har bedriften i løpet av de 3 siste årene tatt i bruk nye eller vesentlig forbedrede prosesser, inkludert metoder for levering av varer og tjenester? - 7

Hvem utviklet disse prosessene? (Kryss av for det alternativet som passer best)

- De ble i hovedsak utviklet i bedriften/konsernet
- De ble utviklet i bedriften i samarbeid med andre bedrifter eller FoU-miljøer
- De ble i hovedsak utviklet av andre bedrifter eller FoU-miljøer

Vennligst angi i hvilken grad du er enig eller uenig i at påstandene nedenfor er beskrivende for situasjonen i din bedrift.

(1 = Helt uenig og 7 = Helt enig.)

1   2   3   4   5   6   7   Vet ikke

Toppledelsen prioriterer vel utprøvde og lite

risikofylte produkter/tjenester	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toppledelsen vektlegger FoU, teknologisk utvikling og innovasjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har lansert veldig mange nye produkter/tjenester i løpet av de fem siste årene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Når det har vært lansert nye produkter/tjenester, har disse vært svært forskjellige fra tidligere produkter/tjenester	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I situasjoner der vi må ta beslutninger under usikkerhet, inntar vi vanligvis en `vente og se`-holdning for å minimere muligheten for kostbare feilbeslutninger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad du er enig eller uenig i at påstandene nedenfor er beskrivende for situasjonen i din bedrift.

(1 = Helt uenig og 7 = Helt enig.)

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
I forhold til konkurrentene er vår bedrift typisk en som svarer på konkurrentenes handlinger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I forhold til konkurrentene er vår bedrift typisk en som først iverksetter tiltak som konkurrentene så svarer på.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I forhold til våre konkurrenter er vi ofte først med introduksjon av nye produkter, tjenester, administrative rutiner, produksjonsmetoder, m.m.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi forholder oss til våre konkurrenter ved å forsøke å unngå tøff direkte konkurranse. Vi foretrekker en holdning der vi lar hverandre være i fred.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad du er enig eller uenig i at påstandene nedenfor er beskrivende for situasjonen i din bedrift.

(1=Helt uenig og 7=Helt enig.)

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
Vi forholder oss til konkurrentene ved vanligvis å innta en veldig konkurransenestilt holdning: `Vi skal ta dem!	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Når vi må ta beslutninger under usikkerhet inntar vi vanligvis en dristig og aktiv holdning for å kunne utnytte potensielle muligheter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toppledelsen foretrekker vanligvis høyrisikoprojekter med sjanse til veldig stor avkastning framfor lavrisikoprojekter med normal og sikker avkastning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toppledelsen har generelt tro på at det er best å utforske omgivelsene skrittvis og forsiktig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toppledelsen mener vanligvis at det er nødvendig med dristige og offensive tiltak for å nå bedriftens målsettinger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad følgende påstander beskriver situasjonen i din bedrift.

(1= stemmer ikke i det hele tatt, 7=stemmer svært godt)

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
Bedriftens ledelse og ansatte oppmuntres sterkt til å fremme nye visjoner, mål og ideer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften driver jevnlig systematisk sammenligning med de beste i bransjen (benchmarking)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften aksepterer stor grad av prøving og feiling knyttet til utvikling av nye ideer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi identifiserer systematisk hvilke ressurser bedriften								

kan ha nytte av (økonomiske, kompetansemessige, politiske, organisatoriske)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi søker systematisk etter nye forretningskonsepter gjennom iaktakelse av det som skjer i våre omgivelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi bringer systematisk sammen kreative og kunnskapsrike personer i bedriften for å få fram nye forretningskonsepter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad følgende påstander beskriver situasjonen i din bedrift.

(1= stemmer ikke i det hele tatt, 7=stemmer svært godt)

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
Vi arbeider kontinuerlig med å ta ut effektiviseringsgevinster i virksomheten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi vet hvor lite ressurser vår virksomhet kan klare seg med uten at det får negative konsekvenser for vårt renommé	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I vår bedrift skjer det systematisk overføring av ressurser til utvikling av nye forretningsområder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har utviklet rutiner som gjør at vi kan sette sammen de ressursene vi har på nye måter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften er stadig på søken etter nye samarbeidspartnere for å utvikle vår ressursbase (økonomisk, kompetanse, politisk, organisatorisk)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ansatte gis rom for å utnytte nye muligheter uten at det går utover dagens aktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad følgende utsagn er beskrivende for situasjonen i bedriften.

(1= stemmer ikke i det hele tatt, 7= stemmer svært godt)

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
Bedriften har en sterk finansiell posisjon sammenlignet med konkurrentene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Banker og andre finansieringsyttere er svært interessert i å finansiere våre prosjekter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sammenlignet med konkurrentene, har vi god tilgang på kapital	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har en kompetanse som er vanskelig å kopiere	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har en bedre teknisk spesialkompetanse enn konkurrentene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har en bedre spesialkompetanse på produkt-/tjenesteutvikling enn konkurrentene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad følgende utsagn er beskrivende for situasjonen i bedriften.

(1= stemmer ikke i det hele tatt, 7= stemmer svært godt)

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
Foretaket har dyktigere markedsføringskompetanse enn konkurrentene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I forhold til konkurrentene er vi spesielt dyktige på kundeservice	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I forhold til konkurrentene er vi spesielt dyktige på ledelse og drift	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Våre ansatte bidrar med nye ideer til produkter/ tjenester i større grad enn våre konkurrenters ansatte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Våre ansatte er mer omstillingsvillige enn våre konkurrenters ansatte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad følgende utsagn er beskrivende for situasjonen i bedriften.

(1= stemmer ikke i det hele tatt, 7= stemmer svært godt)

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
De ansattes nettverk er en viktig informasjonskilde for bedriften	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har stort utbytte av daglig leders personlige nettverk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriftens nettverk brukes til å påvirke omgivelsene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriftens nettverk brukes som en kunnskapsressurs	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Styret bidrar med eksternt nettverk for bedriften	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriftens styre er en betydningsfull rådgivingsressurs	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften utarbeider regelmessig skriftlige strategier	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad følgende utsagn er beskrivende for situasjonen i bedriften vurdert i forhold til de viktigste konkurrentene.

(1= stemmer ikke i det hele tatt, 7= stemmer svært godt)

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
Vi søker mer aktivt etter nye samarbeidspartnere for kompetanseoppbygging	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har et tettere samarbeid med våre kunder om innovasjon/FoU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har et tettere samarbeid med våre leverandører om innovasjon/FoU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har et tettere samarbeid med universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter om innovasjon/FoU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har et tettere samarbeid internt i foretaket knyttet til innovasjon/FoU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad følgende utsagn er beskrivende for situasjonen i bedriften.

(1= stemmer ikke i det hele tatt, 7= stemmer svært godt)

Vet

	1	2	3	4	5	6	7	ikke
Bedriften legger stor vekt på å øke kompetansenivået hos de ansatte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften bruker ressurser på å øke de ansattes kompetanse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ansatte stimuleres i stor grad til å lære av sine erfaringer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har rutiner som systematiserer de ansattes erfaringer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad følgende utsagn er beskrivende for situasjonen i bedriften.

(1= stemmer ikke i det hele tatt, 7= stemmer svært godt)

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
Bedriften har konkrete planer for FoU-arbeidet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften arbeider konkret for å øke FoU-innsatsen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften jobber med å utvikle rutiner for FoU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har hyppig kontakt med FoU-miljøer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Styret diskuterer jevnlig bedriftens FoU-arbeid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Styret deltar aktivt i bedriftens FoU-arbeid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ledelsen er engasjert i bedriftens FoU-arbeid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ledelsen deltar aktivt i utviklingsprosesser i bedriften	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad følgende utsagn er beskrivende for situasjonen i bedriften.

(1= stemmer ikke i det hele tatt, 7= stemmer svært godt)

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
Bransjen bedriften tilhører er karakterisert av høy vekst	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bransjens produkter og tjenester blir raskt foreldet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Det er vanskelig å forutsi konkurrentenes atferd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er vanskelig å forutsi kundenes etterspørsel og smak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kundene er generelt interessert i å kjøpe denne typen produkter/tjenester	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er stadig nye bedrifter som kommer inn i vår bransje	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er lett å komme i kontakt med potensielle kunder i vår bransje	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
For å holde tritt med markedet og konkurrentene, må vi stadig endre våre markedsstrategier	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst angi i hvilken grad følgende utsagn er beskrivende for situasjonen i bedriften.

(1= stemmer ikke i det hele tatt, 7= stemmer svært godt)

	1	2	3	4	5	6	7	Vet ikke
Bedriften har bedre økonomisk resultat enn våre konkurrenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har sterkere vekst i omsetningen enn våre konkurrenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har en sterkere vekst i antall ansatte enn våre konkurrenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har større markedsandel enn våre konkurrenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har en bedre makredsposisjon enn våre konkurrenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriften har bedre kundelojalitet enn våre konkurrenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Er bedriftens omsetningsutvikling bedre eller dårligere enn konkurrentenes?

Mye dårligere

- Noe dårligere
  - Omtrent samme
  - Noe bedre
  - Mye bedre
  - Vet ikke
-

Er bedriftens overskudd større eller mindre enn konkurrentenes?

- Mye mindre
  - Noe mindre
  - Omtrent samme
  - Noe større
  - Mye større
  - Vet ikke
-

Er bedriftens likviditet bedre eller dårligere enn konkurrentenes?

- Mye dårligere
  - Noe dårligere
  - Omtrent samme
  - Noe bedre
  - Mye bedre
  - Vet ikke
-

Er bedriftens verdiøkning større eller mindre enn konkurrentenes?

- Mye mindre
- Noe mindre
- Omtrent samme
- Noe større
- Mye større
- Vet ikke

**Hvor stor andel av bedriftens omsetning går til eksport?
Anslå andelen i % av bedriftens omsetning (eksl. mva)****Eksportandel**

Har bedriften også FoU-prosjekter som ikke er finansiert ved hjelp av SkatteFUNN?

- Ja
- Nei

**Hva er din rolle/posisjon i bedriften?
Kryss alle aktuelle kategorier.**

- Prosjektleder for dette SkatteFUNN-prosjektet
 FoU-ansvarlig
 Daglig leder
 Økonomiansvarlig
 Revisor
 Annet, spesifiser

her:

Er du kvinne eller mann?

- Kvinne
 Mann

Har du kommentarer til SkatteFUNN-ordningen?

© Copyright MMIII www.questback.com. All Rights Reserved.

Tidligere utgitt på emneområdet

Previously issued on the subject

Norges offisielle statistikk (NOS)

D 301: Forskning og utvikling i næringslivet 2001-2002

Notater

2006/14: Dokumentasjon av tidsseriebase for FoU-data

Rapporter (RAPP)

2005/12: Årsrapport for SkatteFUNN-evalueringen - 2004

2006/7: Brukernes vurdering av SkatteFUNN-ordningen

2006/12: Fører SkatteFUNN-ordningen til økt FoU-innsats? Foreløpig rapport om innsatsaddisjonalitet

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2005/37 B. Halvorsen, B.M. Larsen og R. Nesbakken: Norske husholdningers energiforbruk til stasjonære formål 1960 - 2003. En diskusjon basert på noen analyser i Statistisk sentralbyrå. 55s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6902
- 2005/38 I. Texmoen og N.M. Stølen: Arbeidsmarkedet for helse- og sosialpersonell fram mot år 2025. Dokumentasjon av beregninger med HELSEMOD 2005. 2005. 43s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6903-2
- 2005/39 B. Olsen: Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 2004. 2005. 32s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6905-9
- 2005/40 B.M. Larsen og R. Nesbakken: Temperaturkorrigert formålsfordeling av husholdningenes elektrisitetsforbruk i 1990 og 2001. 2005. 29s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6907-5
- 2005/41 A.C. Bøeng: Energibruk i husholdninger 1930 - 2004 og forbruk etter husholdningstype. 2005. 54s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6911-3
- 2006/1 I. Johansen: Konsumprisindeks for Svalbard 2005. 2006. 36s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6914-8
- 2006/2 T.H. Cristensen, E. Eide og A. Thomassen: Konsumprisindeks for Svalbard 2005. 2006. 43s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6914-8
- 2006/3 M.I. Kirkeberg, J. Epland og A. Andersen: Økonomi og levekår for ulike grupper, 2005. 2006. 103s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6922-9
- 2006/4 C. Berge, H. Næsheim og B. Østvedt: Sysselsatte og registrerte arbeidsledige på korttidsopphold i Norge. 2006. 54s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6934-5
- 2006/5 J.I. Hamre og M. Bråthen: Evaluering av ordinære arbeidsmarkedstiltak påbegynt 4. kvartal 2003. Dokumentasjon og analyse av effekter november 2004. 2006. 61s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6926-1
- 2006/6 P.R. Johansen og J-A. Jørgensen: Virkningsberegninger på KVARTS. 2006. 60s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6937-7
- 2006/7 F. Foyn og K.A. Kjesbu: Brukernes vurdering av SkatteFUNN-ordningen. Delrapport i evalueringen av SkatteFUNN-ordningen. 2006. 62s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6938-5
- 2006/8 A. Langørgen, T.A. Galloway og R. Aaberge: Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser 2003. 2006. 35s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6953-9
- 2006/9 Y. Lohne og H. Nome Næsheim: Eldre i arbeidslivet. 22s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6955-5
- 2006/10 A. Langørgen og R. Aaberge: Inntektselastisiteter for kommunale tjenester. 2006. 19s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6960-1
- 2006/11 G. Berge og J.K. Undelstvedt: Kommunal avløpssektor: Gebyrer 2005 - Utslipp, rensing og slamdisponering 2004. 2006. 66s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6964-4
- 2006/12 T. Hægeland, K.A. Kjesbu og J. Møen: Fører SkatteFUNN-ordningen til økt FoU-innsats? Foreløpig rapport om innsatsaddisjonalitet. 2006. 27s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6967-9
- 2006/13 G. Dahl, A. Walstad Elnes, T. Jørgensen og C. Trewin: Langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp. 2006. 41s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6971-7
- 2006/14 N.K. Buskoven: Undersøkelse om bibliotekbruk. 2006. 71s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6974-1
- 2006/15 A. Barstad, E. Havnen, T. Skarðhamar og K. Sørli: Levekår og flyttemønstre i Oslo indre øst. 2006. 260s. ISBN 82-537-6977-6
- 2006/16 T. Hægeland, L.J. Kirkebøen og O. Raaum: Resultatforskjeller mellom videregående skoler. En analyse basert på karakterdata fra skoleåret 2003-2004. 2006. 64s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-69779-2